

მომავალი ნაფიცი მსაჯული

(სახელმწიფო კრატიკული სამართლის
პროგრამის სტუდენტებისა და მოსწავლეებისათვის)

DUTIES OF PROSPECTIVE JURORS

(MANUAL FOR STREET LAW PROGRAM STUDENTS)

გამომცემლობა „მერიდიანი“
თბილისი 2015

„ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა“ (ABA ROLI) საქართველოს ოფისი, ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტის საერთაშორისო ანტიარკოტიკული და სამართალდაცვითი პროგრამების ბიუროს (INL) ტექნიკური და ფინანსური მხარდაჭერით ეხმარება საქართველოს მოქალაქეებს მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაში.

წინამდებარე მასალა მომზადდა „ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა“ (ABA ROLI) საქართველოს ოფისის მიერ ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტის საერთაშორისო ანტიარკოტიკული და სამართალდაცვითი პროგრამების ბიუროს (INL) ტექნიკური და ფინანსური მხარდაჭერით 2015 წელს. მასალა განკუთვნილია პრაქტიკული სამართლის პროგრამის სტუდენტებისა და მოსახლეებისათვის.

მასალაში მოცემული ინფორმაცია არ გამოხატავს ABA ROLI-ის ან INL-ის მოსაზრებებს.

დაუშვებელია მოცემული მასალის ან მისი ნაწილის გადაწერა, გაყიდვა ან სხვა საშუალებით გამოყენება ABA ROLI-ის ან INL-ის წინასწარი წერილობითა თანხმობის გარეშე.

მოცემული მასალის მომზადება და რედაქტირება შესაძლებელი გახდა ABA ROLI-ის შემდეგ თანამშრომელთა დიდი ძალისხმევითა და თავდაუზოგავი მუშაობით:

დევიდ რუბინ (რეგიონალური დირექტორი);

მამუკა მამაცაშვილი (სამსარეო დირექტორის მოადგილი);

მედეა მათიაშვილი (უფროსი იურისტი);

ანა ლორია (უფროსი იურისტი);

თეა ჭელიძე (ფინანსური მენეჯერი).

„ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა“ (ABA ROLI) საქართველოს ოფისი სახელმძღვანელოს შექმნისას განეული დახმარებისათვის დიდ მაღლობას უხდის შემდეგ პირებსა და ორგანიზაციებს: ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩს იან კელის. ასევე: ელიზაბეტ ანდერსენს, ალექსანდრა ბელენკაიას, ირინა პარშიკოვას, მერი გრიერს, კრისტი კონტაქს, ეიპრილ ჰეუკოს, ტრეისი ნიუელს, ჯუდით კემბელს, კრისტინ ტეფტს, და ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტის საერთაშორისო ანტიარკოტიკული და სამართალდაცვითი პროგრამების ბიუროს (INL) დახმარებითა და ფინანსური მხარდაჭერით.

ანიშნული სახელმძღვანელო შეიქმნა „ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა“ (ABA ROLI) საქართველოს ოფისის მიერ, ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტის საერთაშორისო ანტიარკოტიკული და სამართალდაცვითი პროგრამების ბიუროს (INL) დახმარებითა და ფინანსური მხარდაჭერით.

© გამომცემლობა „მერიდიანი“, 2015

ISBN 978-9941-25-131-3

The American Bar Association Rule of Law Initiative (ABA ROLI) in Georgia with assistance and funding provided by the Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs of the United States Department of State (INL) is working to help the citizens of Georgia have access to justice under the new law.

These materials were created in 2015 by the ABA ROLI Georgia with funding from the INL for the use of Street Law Program students.

The opinions expressed herein are not necessarily those of the ABA ROLI or the INL.

No part of these materials may be copied, sold, or used in any way without express written permission of the ABA ROLI or the INL.

These materials have been edited and modified by the ABA ROLI staff members. The work on this book was done by the following dedicated staff members of the ABA ROLI Georgia:

David Rubino, Regional Director

Mamuka Mamatsashvili, Deputy Country Director

Medea Matiashvili, Senior Staff Attorney

Ana Loria, Senior Staff Attorney

Tea Chelidze, Office/Financial Manager

ABA ROLI Georgia thanks the following persons and organizations for helping to make this Manual possible: The U.S. Ambassador to Georgia Ian C. Kelly. Elizabeth Andersen, Alexandra Belenkaya, Irina Parshikova, Mary Greer, Kristi Kontak, April Hewko, Tracey Newell, Judith Campbell, Christine Tefft and the Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs of the United States Department of State (INL).

This publication is provided by the American Bar Association Rule of Law Initiative (ABA ROLI) Georgia through support and funds provided by the Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs of the United States Department of State (INL).

სარჩევი

1. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო.....	6
1. რა არის ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო?.....	6
1.1.1. ვინ მონაწილეობს ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში?	6
1.1.2. როდის წარმოიშვა ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო?.....	6
1.1.3. ტერმინთა განმარტება	7
1.2. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო საქართველოში.....	8
1.2.1. როდის შემოვიდა ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო საქართველოში?	8
1.2.2. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს გავრცელება.....	8
1.2.3. პირველი ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო	8
1.2.4. ტერმინთა განმარტება	9
1.3. უფლება ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოზე.....	10
1.3.1. რა შემთხვევაში განიხილავს საქმეს ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო?	10
1.3.2. ტერმინთა განმარტება	11
2. ნაფიცი მსაჯული	12
2.1. ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატები	12
2.1.1. ვინ შეიძლება იყოს ნაფიცი მსაჯული?	12
2.1.2. ვინ არ შეიძლება იყოს ნაფიცი მსაჯული?.....	12
2.1.3. უარი ნაფიც მსაჯულთა მოვალეობის შესრულებაზე.....	13
2.1.4. ტერმინთა განმარტება	14
2.2. ნაფიც მსაჯულთა კითხვარი.....	15
2.2.1. რა არის ნაფიც მსაჯულთა კითხვარი და რატომ ევალება ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატს მისი შევსება?.....	15

2.2.2. კითხვარის ფორმა და შინაარსი.....	15
2.2.3. ნაფიცი მსაჯულების კითხვარი (ნიმუში)	17
2.3. ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომა.....	34
2.3.1. სად უნდა მივიდნენ ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატები?	34
2.3.2. ვინ მონაწილეობს ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომაში?	34
2.3.3. ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომის მიმდინარეობა (ნიმუში) ...	34
2.3.4. ნაფიც მსაჯულთა გამოკითხვა	38
2.3.4.1. ნაფიც მსჯულთა კანდიდატებისთვის განკუთვნილი კითხვები ..	38
2.3.5. ნაფიც მსაჯულთა აცილება.....	39
2.3.6. კანდიდატების დანიშვნა ნაფიც მსაჯულად	40
2.3.7. ტერმინთა განმარტება	40
2.4. ნაფიც მსაჯულთა უფლება-მოვალეობანი.....	41
2.4.1. სათადარიგო ნაფიცი მსაჯული.....	41
2.4.2. ვინ არის უფროსი ნაფიცი მსაჯული და როგორია მისი უფლება-მოვალეობანი?	41
2.4.3. ნაფიც და სათადარიგო მსაჯულთა მიერ ფიცის დადება.....	42
2.4.4. ნაფიც მსაჯულთა უფლებები	42
2.4.5. ნაფიც მსაჯულთა მოვალეობანი	43
2.4.6. რა არის ნაფიც მსაჯულთა თათბირი და რა უფლება- მოვალეობები გააჩნიათ ნაფიც მსაჯულებს თათბირის დროს? ...	43
2.4.7. ტერმინთა განმარტება	44
2.5. ნაფიც მსჯულთა განმარტებები.....	45
2.5.1. სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსადმი	45
2.5.2. სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსადმი (სანიმუშო ვერსია)	46
2.5.3. სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სათათბირო ოთახში გასვლამდე (სანიმუშო ვერსია)	52

1. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო

1. რა არის ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო?

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო არის მოსამართლისა და თორმეტი მოქალაქისაგან შემდგარი უიური, რომელიც კანონით დადგენილ შემთხვევაში და წესით ახორციელებს მართლმსაჯულებას.¹

1.1.1. ვინ მონაწილეობს ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში?

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს უძლვება პროფესიონალი მოსამართლე. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო პროცესში ასევე მონაწილეობენ მხარეები, კერძოდ, ბრალდების მხარე, ანუ პროკურორი და დაცვის მხარე – ბრალდებული და მისი ადვოკატი.

1.1.2. როდის წარმოიშვა ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო?

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს დიდი ისტორია გააჩნია. თუმცა არ არსებობს ერთიანი აზრი მისი წარმოშობის ზუსტი ადგილისა და დროის შესახებ. ცნობილია, რომ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოები გარკვეული სახით ანტიკურ ეპოქაშიც არსებობდა. სხვადასხვა დროს საბერძნეთსა და რომში სასამართლოს ეს სახე მართლმსაჯულების ერთ-ერთი მთავარი განმახორცილებელი ორგანო იყო. გავრცელებული მოსაზრებით, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს ისტორია საფრანგეთში იწყება, კერძოდ, 829 წელს ლუდოვიკოს (ლვისმოსავის) დროს,² მაგრამ „XI საუკუნიდან მოყოლებული, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს სამშობლოდ ინგლისი მიიჩნევა.“³ სახელდობრ, 1066 წლიდან, ნორმანდიელთა მიერ ინგლისის დაპყრობის შემდეგ, როდესაც იქმნება ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს თავდაპირველი კონცეფცია.⁴ სწორედ ინგლისური სისტემა დაედო საფუძვლად ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოების უმრავლესობას. მათ რიცხვშია ამერიკის შეერთებული შტატებიც, სადაც ინგლისური ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს ექსპორტი XVIII საუკუნეში განხორციელდა.⁵ ამერიკის შეერთებულ შტატებში უფლება

¹ ნაჭყებია გ., ლეკვეიშვილი მ., შალიკაშვილი მ., ივანიძე მ., თუმანიშვილი მ., გოგნიაშვილი ნ., ბოხაშვილი ნ., ნაფიც მსაჯულთა ისტიტუტი საქართველოში, თბ., 2013, 23.

² Burnham. W., Introduction to the Law and Legal System of the United States, Third Edition , 2003, 86

³ ნაჭყებია გ., ლეკვეიშვილი მ., შალიკაშვილი მ., ივანიძე მ., თუმანიშვილი მ., გოგნიაშვილი ნ., ბოხაშვილი ნ., ნაფიც მსაჯულთა ისტიტუტი საქართველოში, თბ., 2013, 23.

⁴ ვიდმანი.ნ., ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო (საერთო სამართლის ქვეყნები), სამართალი და თანამედროვე პრობლემატიკა, თბ., 2005, 19.

⁵ Burnham. W., Introduction to the Law and Legal System of the United States, Third Edition , 2003, 86

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოზე გარანტირებულია ქვეყნის კონსტიტუციით, სახელდობრ, კანონის მექანიზმებით.⁶

საქართველოში ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს შემოღების პირველი მცდელობა 1917-1920 წწ. უკავშირდება, კერძოდ, 1917 წლის 21 სექტემბერს მიღებულ იქნა „სასამართლო დაწესებულების დებულება“, განხორციელდა შესაბამისი ცვლილებები „სისხლის სამართლის წარმოების წესდებაში“ და 1919 წლის 17 იანვარს მიიღეს კანონი „ნაფიც მსაჯულთა შემოღების შესახებ“⁷. ნიშანდობლივია, რომ ამ პერიოდში ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს ამოქმედება სრულყოფილად ვერ განხორცილდა.

1.1.3. ტერმინთა განმარტება

სასამართლო – ერთადერთი ორგანო, რომელიც უფლებამოსილია განახორციელოს მართლმსაჯულება, განიხილოს სისხლის სამართლის საქმე, გამოიტანოს კანონიერი, დასაბუთებული და სამართლიანი განაჩენი.

ნაფიც მსაჯულთა შემადგენლობა – კანონით დადგენილი წესით შერჩეული მოქალაქეების ჯგუფი, რომელიც უფლებამოსილია გადაწყვიტოს საქმის ბედი მოსამართლის მიერ გადაცემული მითითებების/ ინსტრუქციების შესაბამისად. ნაფიცი მსაჯულები, როგორც წესი, იურისტები არ არიან.

ბრალდებული – პირი, რომლის შესახებაც არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ მან ჩაიდინა დანაშაული. პირს, ბრალდებულის სტატუსი ენიჭება დაკავებისთანავე ან პროკურორის მიერ გამოტანილი შესაბამისი დაგენილებით.

კონსტიტუცია – ქვეყნის უზენაესი კანონი, რომელსაც უნდა შეესაბამებოდეს ყველა სხვა სამართლებრივი აქტი.

⁶Arbetman L.P.,Edward L.O'brain., Street Law, A Course in Practical Law, Columbus, Ohio, 2005, 166.

⁷ იხ. <http://www.msajuli.ge/index.php?m=796> [12.10.2015]

1.2. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო საქართველოში

1.2.1. როდის შემოვიდა ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო საქართველოში?

2009 წლის 9 ოქტომბერს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (სსსკ), რომელიც ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 ოქტომბერს. სწორედ ამ თარიღს უკავშირდება თანამედროვე საქართველოში ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტისა და შეჯიბრებითობის პრინციპის შემოღება სისხლის სამართლის საქმეებზე.

მოცემული ცვლილებები იურისტებისათვის უდიდეს გამოწვევას წარმოადგენს, რადგან მნიშვნელოვნად შეიცვალა სასამართლო პროცესზე მოქმედი წესები. მაგალითად, შეიცვალა სასამართლო პროცესზე მტკიცებულებების გამოქვეყნებისა და მოწმეთა დაკითხვის წესები: „სასამართლო პროცესზე მოსამართლეები აღარ გამოაქვეყნებენ მტკიცებულებებს და დაპკითხავენ მოწმეებს. ახლა უკვე პროკურორის/ადვოკატის საქმეა, წარმოადგინოს თავისი საქმე და დაპკითხოს მოწმეები. თუ პროკურორი/ადვოკატი თავის საქმეს თავს ვერ გაართმევს, მტკიცებულებები და ჩვენებები ვერასდროს მივა მოსამართლემდე ან ნაფიც მსაჯულამდე, რომლებმაც საქმე უნდა გადაწყვიტონ.“⁸

1.2.2. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს გავრცელება

იქიდან გამომდინარე, რომ ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი ახალი იყო საქართველოსთვის, მისი გავრცელება ნელ-ნელა დაიწყო. კერძოდ, თავდაპირველად იგი მხოლოდ თბილისში მოქმედებდა (2010-2011 წწ.), ხოლო 2012 წლის შემდეგ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო ქუთაისშიც დაინერგა. შესაბამისად, 2012 წლიდან ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო საქართველოს ორ ქალაქში, თბილისა და ქუთაისში მოქმედებს.

1.2.3. პირველი ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო

პირველი ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო გაიმართა 2011 წლის ნოემბრში, თბილისის საქალაქო სასამართლოში. პირველი ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო ბრალდების მხარის გამარჯვებით დასრულდა. სამსაათიანი თათბირის შემდეგ თორმეტმა ნაფიცმა მსაჯულმა ვერდიქტი – „დამნაშავე“ – მიიღო ბრალდებულის წინააღმდეგ, რის საფუძველზეც სასამართლომ გამამტყუნებელი განაჩენი გამოიტანა და დამნაშავედ ცნო ბრალდებული პირი.

დღეს, ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის დანერგვიდან 5 წლის შემდეგ, უკვე ჩატარებულია 17 საქმე, აქედან 12 – თბილიში და 5- ქუთაისში.

⁸ სახელმძღვანელო სასამართლო უნარ-ჩვევებში, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა, თბ., 2012, 13.

1.2.4. ტერმინთა განმარტება

კოდექსი – კანონთა კრებული.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი – კოდექსი, რომელიც ადგენს დანაშაულის გამოძიების, სისხლის სამართლებრივი დევნისა და მართლმსა-ჯულების განმახორციელებელ წესებს.

შეჯიბრებითობის პრინციპი – ნიშნავს მხარეებისათვის (ბრალდებისა და დაცვის) თანაბარი უფლებების უზრუნველყოფას პროცესის ნებისმიერ ეტაპზე. მაგალითისად, სსკ ამბობს, რომ მხარეებს საგამოძიებო მოქმედე-ბების ჩატარებისას აქვთ თანაბარი უფლება-მოვალეობები, გარდა კანონით დადგენილი გამონაკლისებისა.

პარლამენტი – უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანო. სწორედ პარალა-მენტია უფლებამოსილი მიიღოს კანონები. დღეს საქართველოში მოქმედებს ერთპალატიანი პარლამენტი, თუმცა საქართველოს კონსტიტუციის მე-4 მუხ-ლის თანახმად, „საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე შესაბამისი პირობების შექმნისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების ფორმირების შემდეგ საქართველოს პარლამენტის შემადგენლობაში იქნება ორი პალატა: რესპუბლიკური საბჭო და სენატი“.

მტკიცებულება – კანონით დადგენილი წესით სასამართლოში წარდგენი-ლი ინფორმაცია, ამ ინფორმაციის შემცველი საგანი, დოკუმენტი, ნივთიერება ან სხვა ობიექტი, რომლის საფუძველზედაც მხარეები სასამართლოში ადას-ტურებენ ან უარყოფენ ფაქტებს, სამართლებრივად აფასებენ მათ, ასრულე-ბენ მოვალეობებს, იცავენ თავიანთ უფლებებსა და კანონიერ ინტერესებს, ხოლო სასამართლო ადგენს არსებობს თუ არა ფაქტი ან ქმედება, რომლის გამოც ხორციელდება სისხლის სამართლის პროცესი. ჩაიდინა თუ არა ეს ქმედება გარკვეულმა პირმა, დამნაშავეა თუ არა იგი, აგრეთვე გარემოებებს, რომლებიც გავლენას ახდენს ბრალდებულის პასუხისმგებლობის ხასიათსა და ხარისხზე, ახასიათებს მის პიროვნებას. დოკუმენტი მტკიცებულებაა, თუ ის შეიცავს სისხლის სამართლის საქმის ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოებების დასადგენად საჭირო ცნობას. დოკუმენტად ითვლება ნების-მიერი წყარო, რომელმიც ინფორმაცია აღტეჭდილია სიტყვიერ-ნიშნობრივი ფორმით ან/და ფოტო, კინო, ბგერისა თუ სხვა ჩანაწერის სახით, ან სხვა ტექნიკური საშუალების გამოყენებით.

ვერდიქტი – ნაფიცი მსაჯულების გადაწყვეტილება საქმეზე პირის დამ-ნაშავეობის ან უდანაშაულობის შესახებ. ვერდიქტის გამოტანის უფლება აქვს მხოლოდ ნაფიც მსაჯულთა შემადგენლობას.

განაჩენი – პირველი ინსტანციის, სააპელაციო და საკასაციო სასამართ-ლოს გადაწყვეტილება, რომელიც ბრალდებულს ცნობს დამნაშავედ დანა-შაულის ჩადენაში ან ამართლებს მას. განაჩენის გამოტანის უფლება აქვს მხოლოდ სასამართლოს.

1.3. უფლება ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოები

საქართველოს კონსტიტუციის მე-5 მუხლში ნათქვამია:

„საერთო სასამართლოებში საქმეები ნაფიც მსაჯულების მიერ განიხილება კანონით გათვალისწინებულ გემთხვევებში და ნესით“.

1.3.1. რა შემთხვევაში განიხილავს საქმეს ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო?

ამ კითხვაზე პასუხს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი შეიცავს. ზემოთ ითქვა, რომ საქართველოში ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს ტერიტორიული განსჯადობა თბილისითა და ქუთაისით შემოიფარგლება. თუმცა კანონის მიზნებისთვის თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქმედო ტერიტორიად მიჩნეულია ახალქალაქის, ახალციხის, ბოლნისის, გორის, გურჯაანის, თეთრი წყაროს, თელავის, მცხეთის, სიღ-ნალის, სოხუმის, გაგრა-გუდაუთისა და ხაშურის რაიონული, თბილისისა და რუსთავის საქალაქო სასამართლოების სამოქმედო ტერიტორია. ხოლო ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს სამოქმედო ტერიტორიად განისაზღვრა ამბროლაურის, გალი-გულრიფშისა და ოჩამჩირე-ტყვარჩელის, ზესტაფიონის, ზუგდიდის, ოზურგეთის, სამტრედიის, საჩხერის, სენაკის, ცაგერისა და ხელ-ვაჩაურის რაიონული, ბათუმის, ფოთისა და ქუთაისის საქალაქო სასამართლოების სამოქმედო ტერიტორიები.⁹

მნიშვნელოვანია, რომ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო არ განიხილავს საქმეს კველა დანაშაულის შემთხვევაში. ამასთან, განსხვავდება თბილისისა და ქუთაისის ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოების მიერ განსახილველი საქ-მეებიც.

ზოგადი წესის მიხედვით, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო განიხილავს საქმეებს, რომელიც სასჯელის სახით ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვე-თას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ბრალდებული შუამდგომლობს, რომ საქმე განხილულ იქნეს ნაფიც მსაჯულთა მონაწილეობის გარეშე.

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო თბილისის საქალაქო სასამართლოში გა-ნიხილავს საქმეებს შემდეგ დანაშაულებზე:

1. მკვლელობა დამამძიმებელ გარემოებებში (სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) მუხლი 109-ე);
2. მკვლელობა მსხვერპლის თხოვნით (სსკ მუხლი 110-ე);
3. განზრას მკვლელობა უეცარი, ძლიერი სულიერი აღელვების მდგო-მარეობაში (სსკ მუხლი 111-ე);
4. დედის მიერ ახალშობილის განზრას მკვლელობა (სსკ მუხლი 112-ე);

⁹ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2015 წლის 14 სექტემბრის №1/118 გადაწყვეტილება. <http://hcoj.gov.ge/files/axali/118.pdf> [01.10.2015]

5. მკვლელობა აუცილებელი მოგერიების ფარგლების გადაცილებით (სსკ მუხლი 113-ე);
6. მკვლელობა დამნაშავის შეპყრობისათვის აუცილებელი ზომის გა-დაცილებით (სსკ მუხლი 114-ე).

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო ქუთაისის საქალაქო სასამართლოში განიხილავს მხოლოდ ერთი დანაშაულის შემთხვევაში – ეს არის მკვლელობა დამამძიმებელ გარემოებებში (სსკ მუხლი 109-ე).

ნიშანდობლივია, რომ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს ზემოთ ჩამოთვლილი განსჯადობა მოქმედებს 2012 წლის 1 ოქტომბრიდან 2016 წლის 1 ოქტომბრამდე.

მაშასადამე, თუ პირს ბრალად ედება სისხლის სამართლის კოდექსის 109-114-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაული და თუ ის ჩადენილია თბილისის საქალაქო სასამართლოს განსჯად ტერიტორიაზე, მას შეუძლია ისარგებლოს ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს უფლებით. ასევე, თუ პირს ბრალად ედება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 109-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენა და ეს საქმე ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს ტერიტორიას ექვემდებარება, მას აქვს უფლება მოითხოვოს თავისი საქმის განხილვა ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს წინაშე.

1.3.2. ტერმინთა განმარტება

სისხლის სამართლის კოდექსი – კანონთა კრებული, რომლითაც განისაზღვრება დანაშაული და სასჯელი.

დანაშაული – სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით, სისხლისსამართლებრივი პასუხიმგებლობის საფუძველია დანაშაული, ე.ი. ამ კოდექსით გათვალისწინებული მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედება.

განსჯადობა – განსჯადობა პირობითად შეიძლება ორ ნაწილად დაიყოს: ტერიტორიული განსჯადობა და საგნობრივი განსჯადობა.

ტერიტორიული განსჯადობა – სისხლის სამართლის საქმეების მიკუთვნების პრინციპი ტერიტორიის/ადგილმდებარეობის გათვალისწინებით. მაგალითად, დანაშაულის ჩადენის, გამოძიებისა და ბრალდებულის სასამართლოში პირველად წარდგენის მიხედვით ესა თუ ის საქმე კონკრეტული სასამართლოს განსჯადია.

საგნობრივი განსჯადობა – სასამართლო უფლებამოსილია განიხილოს მხოლოდ კანონით გათვალისწინებული საქმეები, საქმეების განაწილების ამ პრინციპს საგნობრივ განსჯადობას უწოდებენ. მაგალითად, ქუთაისის საქალაქო სასამართლოში ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს განსჯადია მხოლოდ სისხლის სამართლის საქმეები, სადაც ბრალდებულს ბრალი ედება 109-ე მუხლის ჩადენაში.

2. ნაფიცი მსაჯული

2.1. ნაფიც მსაჯულთა კადეიდატები

2.1.1. ვინ შეიძლება იყოს ნაფიცი მსაჯული ?

საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, ნაფიცი მსაჯული შეიძლება იყოს პირი, რომელიც აკმაყოფილებს შემდეგ მოთხოვნებს:

1. არის საქართველოს მოქალაქე;
2. მას შეუსრულდა 18 წელი;
3. იცის ქართული ენა;
4. ცხოვრობს ტერიტორიაზე, რომელიც შედის იმ სასამართლოს გან-სჯადობაში, სადაც მიმდინარეობს პროცესი;
5. შეზღუდული არა აქვს ფიზიკური და ფსიქიკური შესაძლებლობები, რაც ხელს არ შეუშლის მის მიერ ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობის შესრულებას.

2.1.2. ვინ არ შეიძლება იყოს ნაფიცი მსაჯული ?

გარდა ამ მოთხოვნებისა, კანონი განსაზღვრავს ნაფიც მსაჯულთა კან-დიდატების შეუთავსებლობის საფუძვლებსაც.

პირი ვერ მიიღებს სისხლის სამართლის პროცესში მონაწილეობას ნაფიც მსაჯულად, თუ:

1. იგი სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირია;
2. იგი გამომძიებელია;
3. იგი პოლიციელია;
4. იგი ირიცხება საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში;
5. იგი სასულიერო პირია;
6. იგი აღნიშნულ საქმეში სამართლის პროცესის მონაწილეა;
7. იგი ბრალდებულია;
8. იგი ნარკოტიკული საშუალების მცირე ოდენობის მოხმარებისთვის ადმინისტრაციულ სახდელდადებული პირია;
9. მისი მონაწილეობა ნაფიც მსაჯულად აღნიშნულ საქმეში აშკარად უსამართლო იქნებოდა ამ პირის მიერ გამოხატული მოსაზრებების

ან პირადი გამოცდილების საფუძველზე;

10. იგი ფსიქოლოგია;
11. იგი ფსიქიატრია;
12. იგი იურისტია.

მაშასადამე, კონკრეტული პროფესიის წარმომადგენლებს, საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, ეკრძალებათ ნაფიცი მსაჯულის ფუნქციის შესრულება. ამასთან, თუ პირი კანონთან კონფლიქტში იმყოფება, ანუ, თუ ის ბრადებულია (მას წაყენებული აქვს ბრალი დანაშაულის ჩადენაში), ან, თუ ის ადმინისტრაციული წესით პასუხისმგებაში არის მიცემული – სახდელდადებულია (მაგალითად, დაჯარიმებული ან ადმინისტრაციულ პატიმრობაში იმყოფება), ის ვერ მიიღებს მონაწილეობას ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში.

საინტერესოა, რას გულისხმობს ჩანაწერი: „მისი მონაწილეობა ნაფიც მსაჯულად აღნიშნულ საქმეში აშკარად უსამართლო იქნებოდა ამ პირის მიერ გამოხატული მოსაზრებების ან პირადი გამოცდილების საფუძველზე“. ეს არის შემთხვევა, როცა ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომაზე გამოვლინდება ისეთი გარემოება, რაც ნათელს ხდის, რომ ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატი ვერ იქნება ობიექტური, მიუკერძოებელი და სამართლიანი ამა თუ იმ საქმეზე, მისი წინა გამოცდილებიდან ან სხვა გარემოებიდან გამომდინარე. მაგალითად, თუ იხილება საქმე განზრახ მკვლელობის შესახებ და ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატებს შორის არის ადამიანი, რომელსაც 2 თვის წინ ოჯახის წევრი მოუკლეს, ის შესაძლოა აცილებულ იქნეს იმ საფუძვლით, რომ მისი მონაწილეობა აღნიშნულ საქმეში აშკარად უსამართლო იქნებოდა ამ პირის პირადი გამოცდილების საფუძველზე.

2.1.3. უარი ნაფიც მსაჯულთა მოვალეობის შესრულებაზე

ნიშანდობლივია, რომ საქართველოს კანონმდებლობა ითვალისწინებს კანდიდატის მიერ უარის გაცხადებას ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობის შესრულებაზე, თუ არსებობს ჩამოთვლილი საფუძვლიდან რომელიმე:

1. თუ ეს პირი უკანასკნელი წლის განმავლობაში უკვე იყო ნაფიცი მსაჯული;
2. თუ ის ასრულებს ისეთ სამუშაოს, რომელშიც მისი შეცვლა გამოიწვევს მნიშვნელოვან ზიანს;
3. თუ მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა არ უწყობს ხელს შეასრულოს ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობა;
4. თუ პირი 70 წელს გადაცილებულია.

გასათვალისწინებელია, რომ უარის გაცხადება ნაფიც მსაჯულად მონაწი-

ლეობაზე კანდიდატის უფლებაა და არა მოვალეობა. მაგალითად, თუ კან-დიდატი 75 წლისაა, მაგრამ მას სურს მონაწილეობის მიღება სასამართლო პროცესში, ის უფლებამოსილია დარჩეს ნაფიც მსაჯულთა შემადგენლობაში, თუ რომელიმე მხარე რაიმე სხვა საფუძვლით არ აიცილებს მას.

აღსანიშნავია, რომ ზემოთ დასახელებული საფუძვლების გარკვევა ხდება ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომაზე. სწორედ აქ წყდება საკითხი კან-დიდატების აცილების თაობაზე და აქ დგება საბოლოოდ ნაფიც მსაჯულთა 12-კაციანი შემადგენლობა.

2.1.4. ტერმინთა განმარტება

სახდელი – ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენისათვის გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის სპეციალური ზომა. ადმინისტრაციული სახდელის სახე შეიძლება იყოს: გაფრთხილება, ჯარიმა, მოქალაქისათვის მინიჭებული სატრანსპორტო საშუალების მართვის უფლების შეჩერება და სხვა.

პროცესის მონაწილენი – საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით პროცესის მონაწილეები არიან: სასამართლო, პროკურორი, გამომძიებელი, ბრალდებული ადვოკატი, მოწმე, ექსპერტი, თარჯიმანი, სასამართლოს მეგობარი (*amicus Curiae*), დაზარალებული, სხდომის მდივანი.

აცილება – მოსამართლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება პირისათვის სასამართლო პროცესი მონაწილეობის აკრძალვის შესახებ. აცილების შესახებ გადაწყვეტილებას სასამართლო იღებს მხარის, დაინტერესებული პირის შუამდგომლობით ან საკუთარი ინიციატივით.

2.2. ნაფიც მსაჯულთა კითხვარი

უფლება ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოზე ბრალდებულის პრივილე-
გია. კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში სწორედ ბრალდებული წყვეტი-
სურს თუ არა მას ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს წინაშე საკუთარი საქმის
განხილვა. მას შემდეგ, რაც ბრალდებული ამ გადაწყვეტილებას მიიღებს,
სასამართლო ვალდებულია უზრუნველყოს ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო
მოცემულ საქმეზე და დანიშნოს ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომა, ანუ
პროცესი, სადაც კანდიდატებიდან აირჩევენ ნაფიც მსაჯულებს. ზემოთ ითქ-
ვა, თუ ვინ შეიძლება იყოს ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატი. ეს არის 18 წელზე
უფროსი ასაკის, ქართული ენის მცოდნე პირი, რომელიც ცხოვრობს შესა-
ბამისი სასამართლოს ტერიტორიულ განსჯადობაში. სწორედ ასეთ კანდი-
დატებს სასამართლო საარჩევნო სიიდან, შემთხვევითი შერჩევის პრინციპ-
ით, უგზავნის უწყებას და ნაფიც მსაჯულთა კითხვარს. რაც იმას ნიშნავს,
რომ საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს, რომელსაც შეუსრულდა 18 წელი,
შეიძლება მიუვიდეს სასამართლოს მიერ გაგზავნილი უწყება სასამართლოში
გამოცხადების თაობაზე და ნაფიც მსაჯულთა კითხვარი. მოქალაქე ვალდე-
ბულია, გაეცნოს ამ დოკუმენტებს, კეთილსინდისიერად შეავსოს კითხვარი
და გამოცხადდეს უწყებაში მითითებულ ადგილას და დროს.

2.2.1. რა არის ნაფიც მსაჯულთა კითხვარი და რატომ ევალება ნაფიც მსა- ჯულთა კანდიდატს მისი შევსება?

ნაფიც მსაჯულთა კითხვარი – ეს არის მხარეების მიერ მომზადებული და
სასამართლოს მიერ დამტკიცებული დოკუმენტი, სადაც მოცემულია კითხ-
ვები ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატებისათვის. ეს დოკუმენტი აუცილებელია
იმისთვის, რომ მხარეებს მიეცეთ საშუალება მეტი გაიგონ ნაფიცი მსაჯუ-
ლის შესახებ, რათა შეჯიბრებითობის პრინციპის დაცვით შეარჩიონ ნაფიცი
მსაჯულები. მართალია, კანდიდატები გამოცხადდებიან შერჩევის სხდომაზე,
სადაც მხარეებს ექნებათ საშუალება კითხვები დაუსვან მათ და მიიღონ მათ-
თვის საჭირო ინფორმაცია, მაგრამ დროს დაზოგვისა და ამასთან, უხერხეულ
კითხვებზე ზეპირი პასუხის თავიდან აცილების მიზნით, კითხვარის გამო-
ყენება დამატებითი საშუალებაა, მხარეთათვის ნაფიცი მსაჯულების უკეთ
ასარჩევად.

2.2.2. კითხვარის ფორმა და შინაარსი

კითხვარი შესაძლოა იყოს რამდენიმე გვერდიანი. კითხვარში აუცილე-
ბლად იქნება კითხვები ნაფიცი მსაჯულის ვინაობის შესახებ. ე.წ. სტან-
დარტული კითხვები, მაგალითად, როგორიცაა: სახელი, გვარი, მისამართი,

ტელეფონი, დაბადების ადგილი, თარიღი, ოჯახური მდგომარეობა, განათლება, წიგნები და ჟურნალ-გაზეთები, რომელსაც კანდიდატი კითხულობს, კინოფილმები, რომელსაც ის უყურებს, სამხედრო სამსახური, შვილები და ა.შ. კითხვარში აგრეთვე იქნება კონკრეტული საქმიდან გამომდინარე მხარე-თათვის მნიშვნელოვანი კითხვები, რაზედაც კანდიდატის მიერ გაცემული პასუხი გაუადვილებს მათ გადაწყვეტილების მიღებას ნაფიცი მსაჯულის არჩევის შესახებ. მაგალითად, განსახილველ საქმესთან დაკავშირებული ინფორმაცია და მისი წყარო; ნაცნობობა მოცემულ საქმეზე ბრალდებულთან ან სხვა პროცესის მონაწილე პირებთან; განწყობა დაცვის ან ბრალდების მხარის, პოლიციის, კანონის მიმართ.

ცნობილია, რომ „ადამიანები უფრო გულწრფელნი არიან წერილობით კითხვებზე პასუხების გაცემისას, ვიდრე ლია სასამართლო სხდომაზე გამოკითხვისას.“¹⁰ ამასთან, მხოლოდ ჯგუფის მიმართ დასმული ზოგადი სასიათის კითხვებზე (მაგალითად, თუ რომელიმე თქვენგანს სმენია რაიმე განსახილველ სისხლის სამართლის საქმეზე, გთხოვთ, ასწიოთ ხელი?) მიღებული „დიახ“ ან „არა“ პასუხებით, მხარეს ვერ შეუქმნის სწორ წარმოდგენას მომავალ მსაჯულებზე.¹¹ წერილობით კითხვარში ხშირად არის კითხვები, რომელთა ლია სასამართლო სხდომაზე დასმა შესაძლოა დელიკატური იყოს. მაგალითად: ხომ არ ყოფილა რომელიმე თქვენგანი ან თქვენი ახლო ნათე-სავი ოჯახში ძალადობის მსხვერპლი? ¹² თუ საქმე ოჯახში ძალადობას ეხება მხარეთათვის მნიშვნელოვანი იქნება ამისი დადგენა. ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომაზე ხმამაღლა, სხვა პირების წინაშე, მეტად რთული იქნება პირისთვის, თუმცა კითხვაზე პასუხი ძალიან მნიშვნელოვანია მხარეებისთვის. სწორედ ამიტომ, მსგავსი სიტუაციის თავიდან აცილების მიზნით, მხარეები მსგავს კითხვებს კითხვარში მოათავსებენ. ისიც უნდა ითქვას, რომ კითხვარში მოთავსებული სპეციალური/თემატური კითხვების ერთადერთი და პირველადი მიზანი ნაფიცი მსაჯულისთვის უხერხულობის აცილება არ არის. მხარეები მსგავსი კითხვებით ცდილობენ საფუძველი შექმნან ამა თუ იმ ნაფიცი მსაჯულის ასაცილებლად. გასათვალისწინებელია, რომ თანამედროვე სისხლის სამართლის პროცესი შეჯიბრებითია და შესაბამისად, მხარეები ყველაფერს აკეთებენ იმისთვის, რომ სწორედ მათთვის სასარგებლო ნაფიცი მსაჯული აირჩიონ. შესაბამისად, ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატი უნდა შეეცადოს, მაქსიმალურად გულწრფელად და ობიექტურად შეავსოს კითხვარი, დაწეროს ის ინფორმაცია, რომელიც შესაძლოა პირდაპირ არ არის კითხვით მოთხოვნილი, მაგრამ აზუსტებს და სრულყოფილს ხდის პასუხს, რათა უზრუნველყოს ორივე მხარისათვის თანაბარი შესაძლებლობა მისი არჩევის ან/და აცილებისათვის.

¹⁰ სახელმძღვანელო სასამართლო უნარ-ჩვევებში, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა, თბ., 2012, 63.

¹¹ იქვე.

¹² იქვე.

მნიშვნელოვანია ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატმა გაითვალისწინოს, რომ არ არსებობს მოცემულ კითხვებზე სწორი პასუხი. მთავარია, მან კითხვებს უპასუხოს გულახდილად და ყურადღებით შეავსოს კითხვარი.

მაგალითისათვის იხილეთ კითხვარის ნიმუში:

2.2.3. ნაფიცი მსაჯულების კითხვარი (ნიმუში)

მიმღებელი

„პატივცემულო -----

გაცნობებთ, რომ თქვენ ბრძანდებით ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატი.

მოცემული კითხვარი მომზადდა, რათა დაეხმაროს სასამართლოსა და მხარეებს. აუცილებელია გაირკვეს იცნობთ თუ არა მხარეებს, ადვოკატს/პროკურორს ან პოტენციურ მოწმეებს. აღნიშნული კითხვარი მომზადებულია საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 221-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, რომელიც დამტკიცებულია მოსამართლის მიერ და თქვენ ვალდებული ხართ აღნიშნული კითხვარი შეავსოთ ----- დღეში.

გთხოვთ, კითხვებს უპასუხოთ გულახდილად და ყურადღებით. შესაბამისად, სასურველია, მოგვცეთ სრული და ამომწურავი პასუხი.

გთხოვთ, გაითვალისწინოთ, რომ არ არსებობს მოცემული კითხვების სწორი პასუხი. იმ შემთხვევაში, თუ ზოგიერთი კითხვა მოითხოვს ისეთი პირადი (დელიკატური) ინფორმაციის გაცემას, რომლის გამჟღავნებაც არ გსურთ, გთხოვთ, ეს მიუთითოთ და შესაბამისი პასუხის უჯრაში დაწეროთ „პირადი“. თქვენ მოგეცემათ შესაძლებლობა, გაესაუბროთ მოსამართლესა და ადვოკატს/პროკურორს დანარჩენი ნაფიცი მსაჯულების დაუსწრებლად.

გთხოვთ, გამოიყენოთ მხოლოდ მუქი ლურჯი ან შავი ფერის მელანი, რადგან ჩვენ კითხვარის ასლები უნდა გადავიღოთ. ამასთან, გთხოვთ, კითხვებზე პასუხი მიუთითოთ სიტყვიერად დიახ/არა ან თქვენთვის სასურველ გრაფაში „V“ ნიშნის გამოყენებით. ამასთან, ფურცლის უკანა მხარეს არაფერი დაწეროთ. თუ დამატებითი ადგილი დაგჭირდათ, განაგრძეთ იმავე გვერდის ქვედა ან გვერდით ნაწილზე, ან ბოლო გვერდზე (მიუთითეთ შეკითხვის ნომერი). გთხოვთ, შეავსოთ მოცემული კითხვარი პირადად და მასთან დაკავშირებით არავის გაესაუბროთ.

ნინასწარ მოგახსენებთ მადლობას გულისხმიერებისათვის.

პირების მოვალეობები:

1. სახელი, გვარი, მამის სახელი:

დაბადების თარიღი (რიცხვი, თვე, წელი): □□/□□/□□□□

სქესი: მამრობითი მდედრობითი

2. დაბადების ადგილი: (ქვეყანა, ქალაქი/რაიონი)

3. ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილი

4. რეგისტრაციის ადგილი

სხვა მისამართ(ებ)ზე სად ცხოვრობდით? (მიუთითეთ ყველა მისამართი სადაც გიცხოვრიათ)

ა) -----

ბ) -----

გ) -----

5. როგორია თქვენი ამჟამინდელი სამსახურებრივი სტატუსი?

----- ვმუშაობ

----- ვმუშაობ სახლში

----- უმუშევარი ვარ

----- პენსიაზე ვარ

----- ვარ სტუდენტი, გთხოვთ, მიუთითოთ სპეციალობა

6. პროცესის: (თუ ხართ პენსიონერი ან უმუშევარი, გთხოვთ, მიუთითოთ უკანასკნელი სამუშაო ადგილი).

ა. რა არის თქვენი პროფესია?

ბ. სად მუშაობთ?

გ. რამდენი ხანია?

დ. რა არის თქვენი კონკრეტული მოვალეობები სამსახურში?

ე. სად მუშაობდით მანამდე და რას აკეთებდით?

ვ. როდესმე ხომ არ გქონიათ ხელმძღვანელი თანამდებობა ან პირთა დაქირავების ან გათავისუფლების უფლებამოსილება?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, დააკონკრეტოთ:

7. რა სახის განათლება გაქვთ?

----- არასრული საშუალო

----- საშუალო

----- ბაკალავრიატი

----- მაგისტრატურა

----- დოქტორანტურა

----- სხვა

გთხოვთ, აღწეროთ თქეენ მიერ მიღებული განათლება:

სასწავლებლის დასახელება:

სპეციალობა და ხარისხი:

8. გაგივლიათ თუ არა რაიმე სახის კურსი სამართალში, სისხლის სამართალში, ფსიქოლოგიაში ან/და ფსიქიატრიაში?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, აღწეროთ:

9. თქვენი ოჯახური მდგრადიობა?

----- დაუჯახებელი და არასოდეს ვყოფილვარ დაოჯახებული

----- ამჟამად დაოჯახებული ----- წლის განმავლობაში

----- დაუჯახებელი, მაგრამ წარსულში დაოჯახებული ----- წლის განმავლობაში

----- დაუჯახებელი, მაგრამ ვცხოვრობ პარტნიორთან ერთად

----- წლის მანძილზე

----- ქვრივი, წარსულში დაოჯახებული ----- წლის განმავლობაში

----- სხვა -----

10. მუშაობს თუ არა თქვენი მეუღლე/მუდმივად თანამცხოვრები პირი?

----- დიახ ----- არა

ა. დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, მიუთითოთ რას საქმიანობს და სად მუშაობს?

ბ. წარსულში რას საქმიანობდა?

გ. თუ თქვენი მეუღლე/მუდმივად თანამცხოვრები პირი უმუშევარია, საოჯახო საქმის გარდა, რა საქმიანობას ეწეოდა წარსულში?

11. გთხოვთ, აღნიროთ თქვენი მეუღლის/მუდმივად თანამცხოვრები პირის განათლება (ეათ შორის მის მიერ მიღებული განათლების ხარისხი და სფერო):

12. თუ გყავთ შვილები, გთხოვთ, მიუთითოთ:

12.1. ა) სახელი, მამის სახელი, გვარი -----

ბ) სქესი □ მამრობითი □ მდედრობითი

გ) ასაკი -----

დ) ცხოვრობს თუ არა თქვენთან ----- დიახ ----- არა

ე) განათლება

ვ) საქმიანობა

12.2. ა) სახელი, მამის სახელი, გვარი

ბ) სქესი მამრობითი მდედრობითი

გ) ასაკი -----

დ) ცხოვრობს თუ არა თქვენთან -----ღიახ -----არა

ე) განათლება

ვ) საქმიანობა

12.3. ა) სახელი, მამის სახელი, გვარი

ბ) სქესი მამრობითი მდედრობითი

გ) ასაკი -----

დ) ცხოვრობს თუ არა თქვენთან -----ღიახ -----არა

ე) განათლება

ვ) საქმიანობა

12.4. ა) სახელი, მამის სახელი, გვარი

ბ) სქესი მამრობითი მდედრობითი

გ) ასაკი -----

დ) ცხოვრობს თუ არა თქვენთან -----ღიახ -----არა

ე) განათლება

ვ) საქმიანობა

12.5. ა) სახელი, მამის სახელი, გვარი

- ბ) სქესი მამრობითი მდედრობითი
გ) ასაკი -----
დ) ცხოვრობს თუ არა თქვენთან -----დიახ -----არა
ე) განათლება

ვ) საქმიანობა

13. რა არის თქვენი ჰობი, განსაკუთრებული ინტერესის საგანი, დას-
ვენების დროს გასართობი საქმიანობა, მათ შორის სპორტი?

14. გთხოვთ, ჩამოთვალოთ ყველა ის ორგანიზაცია ან კერძო,
რომელიც მონაცილეობთ ან ხართ ნებრი.:

15. იცნობთ თუ არა, ან გაავთ, ან გეონიათ თუ არა შეხება ევემოთ
ჩამოთვლილ აროვესის რომელიმე მონაცილესთან (დადებითი პასუხის
შემთხვევაში, გთხოვთ, მონიშნოთ შესაბამისი სახელ(ებ)ი და მარჯვენა
უკრაში გასწორის მიუთითოთ დეტალები):

მოსამართლე	
------------	--

პროკურორი	
ადვოკატი	
ბრალდებული	
დაზარალებული	

16. გიმსახურიათ თუ არა სამხედრო სამსახურში?

ა. სად და რა პერიოდში:

ბ.: წოდება ან თანამდებობა:

17. რა არის თქვენი უკირველესი საინფორმაციო ცენტო? (მიუთითოთ გაზეთი და/ან სატელევიზიო/რადიო არხი).

18. რომელ ზურნალ-გაზეთებს კითხულობთ რეგულარულად?

19. ადგენერატივული თუ არა თვალს პრესაში ან მედიის სხვა საშუალებებით ამ საქმის -

----- გამოცემას?

(საქართველოს სახელმოწერა)

----- ፳፻፲፭ ----- ዓ.ም

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ, ჩამოგიყალიბდათ თუ არა რაიმე მოსაზრება ბრალდებულის შესახებ საქმის გაშუქების შედეგად?

20. მიეცუთვნებით თუ არა რომელიმ რელიგიურ მოგანიზაციას ან უფს, რომელიც არ მოგვეძლათ საშუალებას მიიღოთ გადაწყვეტილება საქმეზე?

----- ଫୋଟୋ ----- ଅର୍ଥ

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

21. მიგარენიათ თუ არა, რომ მორალური თვალსაზრისით ვერ შე-ძლებთ ამ საქმეზე გადაცემისგანს მიღებას?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

22. გაეცი თუ არა უარყოფითი დამოკიდებულება პოლიციის, სხვა სამართალდამცავი ორგანოს, პროცესუალურის, სასამართლოს ან ადვოკატის მიმართ რაიმა მიზეზით?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

23. შეგიძლიათ თუ არა მიუკერძოებელი მართლასაჭულების უზრუნველყოფა?

----- დიახ ----- არა

გთხოვთ განმარტოთ:

24. სართ თუ არა რაიმა ჯგუფის წევრი, რომელიც მხარს უჭირს ცვლილებას სისხლის სამართალში?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

25. გიმუშავიათ თუ არა პირადად თქვენ, თქვენს ნათესავს ან ახლო მეგობარს სასამართლოში, სამართალდამცავ ორგანოში, პროცესურატურაში, ადვოკატად, საექსპერტო დაცვებულებაში ან სხვა ორგანოში, რომელიც დაკავშირებულია მოცემულ საქმესთან?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ სად:

26. ყოფილსართ თუ არა პირადად თქვენ ან თქვენთან დაახლოებული პირი დანაშაულის მსვერალი/დაზარალებული?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

27. ყოფილსართ თუ არა როდესაც დანაშაულის მოწევ, ხომ არ წარჩიდგენიათ რაიმე ცორილობითი ღოუშენტი, ან ხომ არ გძონიათ ურთიერთობა პოლიციასთან, სხვა სამართალდამცავ ორგანოსთან, პროცესურატურასთან ან სასამართლოსთან?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ დეტალები:

28. როდესაც ხომ არ მიგიღიათ მონაცილეობა პირადად თქვენ ან თქვენთან დაახლოებულ პირს რაიმე პეტუში, რომელიც დაკავებულია დანაშაულის პრევენციით ან მსვერალის უფლებების დაცვით?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ მისი მიზანი და თქვენი მონაწილეობის ფორმა:

29. როდესაც ხომ არ მიგიღიათ მონაცილეობა აირადად თქვენ ან თქვენთან დაახლოებულ პირს რაიმა ჯგუფი, რომელიც იცავს ადამიანის უფლებებს?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ მისი მიზანი და თქვენი მონაწილეობის ფორმა:

30. წარსულში ხომ არ ყოფილხარი არჩეული ნაფიც მსაჯულად?

----- დიახ ----- არა

ა. დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, წარმოადგინოთ შემდეგი ინფორმაცია თითოეულ საქმეზე:

საქმე №1. ბრალდება

პერიოდი

გამოიტანეს თუ არა ნაფიცმა მსაჯულებმა ვერდიქტი:

----- დიახ ----- არა

ხომ არ ყოფილხართ უფროსი ნაფიცი მსაჯული:

----- დიახ ----- არა

საქმე №2. ბრალდება

პერიოდი

გამოიტანეს თუ არა ნაფიცმა მსაჯულებმა ვერდიქტი:

----- დიახ ----- არა

ხომ არ ყოფილხართ უფროსი ნაფიცი მსაჯული:

----- დიახ ----- არა

საქმე №3. ბრალდება

პერიოდი

გამოიტანეს თუ არა ნაფიცმა მსაჯულებმა ვერდიქტი:

----- დიახ ----- არა

ხომ არ ყოფილხართ უფროსი ნაფიცი მსაჯული:

----- დიახ ----- არა

პ. რას ფიქრობთ თქვენ მიერ გაწეულ ნაფიცი მსაჯულის სამსახურზე?

31. იცნობთ თუ არა რომელიმე ადვოკატს, პროცურორს, სამართალ-დამცავი ორგანოს თანამშრომელს ან მოსამართლეს?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, მიუთითოთ მათი სახელები და ის, თუ რა კავშირი აქვთ თქვენთან, აგრეთვე, მიუთითეთ სამართლის რომელ სფეროში მოღვაწეობენ ისინი?

32. როდესაც ხომ არ ყოფილებართ თქვენ, თქვენი ახლო მეგობარი ან ნათესავი:

ეჭვმიტანილი ან ბრალდებული? ----- დიახ ----- არა

დაკავებული ან დაპატიმრებული? ----- დიახ ----- არა

დაზარალებული? ----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

33. დაელოდებით თუ არა მტკიცებულებების განხილვას, ვიზრე შეიძლება ნარმოდგენას განსახილველ საქმეზე?

----- დიახ ----- არა

34. მიგაჩნიათ თუ არა, რომ აუცილებლად უნდა გაიზიაროთ ექსპერტის ჩვენება, მაშინაც კი, თუ ეს ენინალმდებება თქვენს მოსაზრებას?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

35. ექსპერტის ჩვენებისათვის რაიმე მნიშვნელობის მინიჭებამდე, დაინტერესდებით თუ არ იმ მიზანებით, რამაც განაპირობა ექსპერტის ეს კონკრეტული მოსაზრება?

----- დიახ ----- არა

უარყოფითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

36. შესაძლებელია ამ საქმეზე ნარმოდგენილ იქნეს დანაშაულის შესახებ სურათები და გრაფიკული გამოსახულება. გაგიძირდებათ თუ არა ასეთი მასალის ნახვა და განხილვა?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

37. თქვენ არ უნდა დაუშვათ ნაფიც მსაჯულთა თათბირზე ნეპისმინდი სახის გავლენა. შეასრულებთ თუ არა ამ მოთხოვნას?

----- დიახ ----- არა

უარყოფითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

38. მოსამართლე მოგვეათ მითითებებს, რომ მთკიცებულებების განხილვისას წარმოქმნილი ნეპისმინდი ეჭვი, რომელიც არ გაძარცყლდება კანონით დადგინდები წესით, უნდა გადაწყდეს პრალდებულის სასარგებლოდ.

გაგიჭირდებათ თუ არა მოსამართლის ამ მითითების დაცვა?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

39. ხომ არ გაძვი რაიმე ფიზიკური ან სამედიცინო ხასიათის პრობლემა, რომელიც შეუძლებელს გახდის თქვენს მიერ ნაფიცი მსაჯულის ფუნქციის შესრულებას?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

40. ხომ არ გაძვი მხედველობის ან სმენის პროგლემა?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

41. ხომ არ გაძვით რაიმე სხვა ინფორმაცია, რომელიც გსურთ მია-
ღონდოთ სასამართლოს თქვენ მიერ ნაფიცი მსაჯულის ფუნქციის შეს-
რულების შესაძლებლობასთან დაკავშირებით?

----- დიახ ----- არა

დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, განმარტოთ:

ვადასტურებ, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კო-
დექსის 221-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, ზემოთ მოცემული
ინფორმაცია სწორია და კითხვარი შევავსე ქალაქ -----, საქართველო,
20-- წლის -----

(რიცხვი და თვე)

ხელმოწერა: ----- „13

¹³ წარმოდგენილი ნაწილი „ნაფიც მსაჯულთა კითხვარი“ იხ., ნაშრომიდან: სახელმძღ-
ვანელო ინფორმაცია ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსათვის, საქართველოს უზენაესი სასა-
მართლო, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა, თბ., 2010, 8-19.

2.3. ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომა

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო შედგება 12 ნაფიცი მსაჯულისა და 2 სათადარიგო მსაჯულისგან. მანამ, სანამ ნაფიც მსაჯულთა მიერ სისხლის სამართლის საქმის არსებითი განხილვა დაიწყება, მხარეები წინასწარ მოწვეული კანდიდატებისგან ირჩევენ მსაჯულთა შემადგენლობას.¹⁴ ამ მიზნით იმართება მსაჯულთა შერჩევის სხდომა.

2.3.1. სად უნდა მივიდნენ ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატები?

ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატები ვალდებული არიან უწყებაში მითითებულ დროს გამოცხადდნენ სასამართლოში. სხდომის დაწყებამდე მათ ეძლევათ შესაძლებლობა უყურონ სასამართლოს მიერ მომზადებულ ვიდეოს ნაფიცი მსაჯულობის შესახებ.

ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომა იმართება სასამართლო დარბაზში.

2.3.2. ვინ მონაწილეობს ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომაში?

სხდომას ხელმძღვანელობს მოსამართლე, სხდომის თავმჯდომარე. სხდომას ესწრებიან მხარეები – ბრალდების მხარე და დაცვის მხარე, აგრეთვე სხდომის მდივანი. სასამართლოში წესრიგს უზრუნველყოფენ მანდატურები.

2.3.3. ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომის მიმღინარეობა (ნიმუში)

ნაფიცი მსაჯულები შეჰქიბავთ სასამართლო დარბაზში. შემოდის სხდომის მდივანი და სთხოვს დარბაზში მყოფ პირებს ფეხზე ადგომას, რადგან სასამართლო მოდის.

მოსამართლე ხსნის სხდომას და მიმართავს ნაფიც მსაჯულებს:

„დილა მშვიდობისა, ქალბატონებო და ბატონებო! ჩემი სახელია (მოსამართლე) -----

მე გავუძღვები პროცესს, რომელზეც თქვენ შესაძლოა მოგიწიოთ ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობის შესრულება.

ჩემს მარცხნივ/მარჯვნივ მჯდომი პიროვნება არის ამ სასამართლო სხდომის მდივანი

ქ-ნი/ბ-ნი -----

¹⁴ სახელმძღვანელო სასამართლო უნარ-ჩვევებში, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა, თბ., 2012, 52.

ქალბატონებო და ბატონებო, ეს არის სისხლის სამართლის საქმე -----
----- ბრალდების გამო.

ბრალდებულს ბრალი ედება ----- .

თქვენ აქ იმყოფებით, რათა მოცემულ საქმეში შეასრულოთ ნაფიც მსა-
ჯულთა მოვალეობა.

ნაფიც მსაჯულთა მოვალეობა არის პატივი და ვალდებულება, მაგრამ
ის არ არის ნებაყოფლობითი. ამავე დროს, თითოეული ჩვენგანი განსა-
კუთრებული გულისხმიერებით ეკიდება თქვენი დროის ფაქტორის საკითხს.
არც ერთი თქვენგანი არ ბრძანდებით მოხალისე. არიან მოქალაქეები, რომ-
ლებსაც აქვთ სურვილი შეასრულონ ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობა, თუმ-
ცა კანონმდებლობით გარანტირებულია შემთხვევითი შერჩევის წესი, რაც
თავისთავად გამორიცხავს აღნიშნული მოქალაქეების ჩართვას მხოლოდ
მათი სურვილით. კანონმდებლობით გარანტირებულია ნაფიც მსაჯულთა
სასამართლოზე საქმის განხილვის უფლება, და ეს უფლება ეხება თითოეულ
ჩვენგანს, ამიტომაც ვიმყოფებით სასამართლო პროცესზე.

პირი უფლებამოსილია ნაფიც მსაჯულად მიიღოს მონაწილეობა სა-
სამართლო პროცესში, თუ:

1. საქართველოს სამოქალაქო რეესტრის მონაცემთა ბაზაში დაფიქ-
სირებულია, როგორც 18 წელს გადაცილებული პირი;
2. იცის სისხლის სამართლის პროცესის ენა;
3. ცხოვრობს ტერიტორიაზე, რომელიც შედის იმ სასამართლოს გან-
სჯადობაში, სადაც მიმდინარეობს პროცესი;
4. შეზღუდული არა აქვს ფიზიკური და ფსიქიკური შესაძლებლობები,
რაც ხელს შეუშლის მის მიერ ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობის შეს-
რულებას.

პირი ვერ მიიღებს სისხლის სამართლის პროცესში მონაწილეობას ნაფიც
მსაჯულად, თუ:

1. სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირია;
2. გამომძიებელია;
3. პოლიციელია;
4. ირიცხება საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში;
5. სასულიერო პირია;
6. აღნიშნულ საქმეში სისხლის სამართლის პროცესის მონაწილეა;
7. ბრალდებულია;

8. ნარკოტიკული საშუალებების მცირე ოდენობით მოხმარებისათვის ადმინისტრაციულ სახდელდადებული პირია;
9. მისი მონაწილეობა ნაფიც მსაჯულად აღნიშნულ საქმეში აშკარად უსამართლო იქნებოდა ამ პირის მიერ გამოხატული მოსაზრებების ან პირადი გამოცდილების საფუძველზე;
10. ფსიქოლოგია;
11. ფსიქიატრია;
12. იურისტია.

კანონი, რომელიც ეხება ამ საქმესა და მასში წაყენებულ ----- ბრალ-დებას, ჩემ მიერ თქვენთვის ახსნილი იქნება მითითებების/ინსტრუქციების სახით პროცესის დასაწყისში და მისი დასრულებისას.

მსაჯულებთან ახლოს მჯდომი პიროვნება არის პროკურორი ქ-ნი/ბ-ნი -----,

პროკურორის საპირისპირო მხარეს სხედან ბრალდებული ქ-ნი/ბ-ნი -----, და მისი ადვოკატი ქ-ნი/ბ-ნი -----.

მხარეები ფიქრობენ, რომ სასამართლო პროცესი გაგრძელდება ----- (დღის/კვირის) განმავლობაში. სხდომა არ გაიმართება შაბათ-კვირასა და მითითებულ დღეებში ----- . ჩვეულებრივ, სასამართლო პროცესი დაიწყება დილის ----- საათზე და დასრულდება ----- საათზე, ასევე გექნებათ შესვენების საშუალება. რომელიმე თქვენგანს ხომ არ მიაჩნია, რომ მოცემული განრიგის პირობებში თქვენი, როგორც ნაფიცი მსაჯულის, მოვალეობის შესრულება იქნება მეტისმეტად რთული ან შეუძლებელი.

თქვენ შეავსეთ კითხვარი. თქვენ მიერ გაცემული პასუხები დაგვეხმარება იმის განსაზღვრაში, შეძლებთ თუ არა შეასრულოთ ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობა მოცემულ საქმეში.

მხარეები დაგისვამენ კითხვებს, რათა გადავწყვიტოთ მიიღებთ თუ არა მონაწილეობას ამ საქმეში. თქვენ ვალდებული ხართ სწორი და ამომწურავი პასუხები გასცეთ დასმულ შეკითხვებს, წარმოადგინოთ სხვა აუცილებელი ინფორმაცია თქვენს შესახებ, ასევე მოცემული საქმის მონაწილეებთან თქვენი ურთიერთობის თაობაზე, აგრეთვე ყველა იმ გარემოების თაობაზე, რომელმაც შეიძლება თქვენ ხელი შეგიშალოთ საქმის ობიექტურად და მიუკრძოებლად განხილვაში. თუ რომელიმე კითხვა დელიკატური იქნება, უხერხულ მდგომარეობაში ჩაგაყენებთ, ან ხელყოფს თქვენ პირად, პროფესიულ ან/და კომერციულ საიდუმლოებას, გთხოვთ, ასწიოთ ხელი და მითხრათ, რომ კითხვაზე პასუხის გაცემა პერსონალურად გსურთ. თქვენ მოგეცემათ საშუალება მოცემულ კითხვას პასუხი გასცეთ განცალკევებით, მხოლოდ ჩემი თანდასწრებით.

თქვენ პასუხებზე დაყრდნობით ჩვენ შესაძლოა დავასკვნათ, რომ ამ საქმეში თქვენი მონაწილეობა არ იქნება შესაძლებელი და ამჯერად არ აგირ-ჩიოთ როგორც ნაფიცი მსაჯული, თუმცა, ვიმედოვნეთ, რომ სხვა საქმეში თქვენ მოგეცემათ საშუალება შეასრულოთ ეს მოვალეობა.

თქვენ გეკრძალებათ საუბარი მხარეებთან, ადოკატთან/პროკურორთან და მოწმეებთან სასამართლო პროცესის მიმდინარეობისას. მხარები, პროკუ-რორი /ადვოკატი და მოწმეებიც ასევე გაფრთხილებულები არიან არ ესაუ-ბრონ ნაფიც მსაჯულებს.

ქალბატონი და ბატონი ნაფიცი მსაჯულებო, გთხოვთ, მუდმივად ატა-როთ ნაფიცი მსაჯულის სამკერდე ნიშანი სასამართლო პროცესის დროს, რათა იოლი იყოს თქვენი ამოცნობა.

მხარეებთან კონტაქტის დაუშვებლობა ნიშნავს, რომ მათ ასევე ეკრძა-ლებათ თქვენთან ჰერსონალური კომუნიკაცია, სასამართლო პროცესის მიმ-დინარეობისას. ამის მიზეზი ის კი არ არის, რომ ჩვენ არ ვენდობით პროკუ-რორს/ადვოკატს, არამედ ის, რომ ჩვენ განსაკუთრებული სიფრთხილით ვე-კიდებით სასამართლო პროცესის სამართლიანობის საკითხს. მიუხედავად იმისა, თუ რაზე ესაუბრებით თქვენ მხარის წარმომადგენელს (თუნდაც ამას განსახილველ საქმესთან საერთოდ არ ჰქონდეს კავშირი), მოწინააღმდეგე მხარისათვის ეს უარყოფითად ჩანს. ამიტომ, თქვენ თუ მიმართავთ მხარის წარმომადგენელს და ის არ გიპასუხებთ, გთხოვთ, გაითვალისწინოთ, რომ სასამართლო პროცესის დასრულებამდე მათ არ შეუძლიათ თქვენთან კომუ-ნიკაცია. ნებისმიერი კითხვა ან საკითხი, რისი გადაწყვეტაც გსურთ, უნდა აცნობოთ მანდატურს, რომელიც ან თავად გადაჭრის მას, ან მომმართავს მე.

მიუხედავად იმისა, რომ თქვენ მოგეცემათ განმარტება გამოსაყენებე-ლი კანონის თაობაზე მსაჯულთა შერჩევის დასრულებისას და სასამართლო სხდომის დასასაყისში, მე მსურს შეგახსენოთ, შემდეგი:

მიუხედავად იმისა, რომ ბრალდებულს ----- ბრალი ედება ----- -----, იგი ითვლება უდანაშაულოდ. წაყენებული ბრალდება არ არის მტკიცებულება. ბრალდებული არ არის ვალდებული ამტკიცოს მისი უდანა-შაულობა ან რაიმე სხვა. ბრალდების მხარეს აწევს მტკიცების ტვირთი და მან თქვენ უნდა დაგარწმუნოთ გონივრულ ეჭვს მიღმა, რომ ბრალდებული დამნაშავეა.

თუ რომელიმე თქვენგანს, როგორც მომავალ მსაჯულს, არ შეუძლია დაიცვას კანონის ეს მოთხოვნები, გთხოვთ, ახლავე გვაცნობოთ.“¹⁵

¹⁵ ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის სხდომის მიმდინარეობის ნაწილი წარმოდგენილია ნაშ-რომიდან: სახელმძღვანელო ინფორმაცია ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსათვის, საქართ-ველოს უზენაესი სასამართლო, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინი-ციატივა, თბ., 2010, 22-26.

2.3.4. ნაფიც მსაჯულთა გამოკითხვა

მოცემული განმარტებების შემდეგ მხარეებს ეძლევათ უფლება დაიწყონ გამოკითხვა, ანუ ნაფიც მსაჯულთა კანდიდატებს, თავისი შეხედულების-ამებრ, დაუსვან კითხვები.

საგულისხმოა, რომ „თითოეული მოსამართლე მსაჯულთა შერჩევის სხდომას გარკვეულწილად განსხვავებულად წარმართავს. ზოგიერთი მათ-განი ნებას რთავს მხარეებს, რომ იარონ სასამართლო დარბაზში და მიუახლოვდნენ ნაფიც მსაჯულებს. ზოგი კი, მოითხოვს, რომ კითხვების დასმა მხარისათვის გამოყოფილი სამუშაო მაგიდიდან მოხდეს.“¹⁶

თავდაპირველად კითხვებს პრალდების მხარე დასვამს, ხოლო შემდეგ დაცვის მხარე.

მოსამართლე ამოწმებს ყველა გარემოებას, რომელიც შეიძლება გახდეს მსაჯულობის კანდიდატის აცილების (თვითაცილების) საფუძველი, და მხარეებს საშუალებას აძლევს, შეკითხვები დაუსვან კანდიდატებს და წარმოადგინონ დამატებითი მასალები აცილების თაობაზე.

2.3.4.1. ნაფიც მსჯულთა კანდიდატებისთვის განკუთვნილი კითხვები

მხარეებმა შესაძლოა დასვან შემდეგი სახის კითხვები:

1) კითხვები, რომელიც განკუთვნილია მთელი აუდიტორიისთვის

მაგლითად, გთხოვთ, ხელი ასწიოს მან, ვინც ფიქრობს, რომ პირი უდანაშაულოდ ითვლება მანამ, სანამ მისი დამნაშავეობა არ დამტკიცდება სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გამამტყუნებელი განაჩენით.

2) და კითხვები კონკრეტული ნაფიცი მსაჯულისთვის.

მაგალითად, ნაფიცო მსაჯულო (პირობით DN№4), გთხოვთ, მოგვიყევით თქვენი გამოცდილების შესახებ ქიმიურ ლაბორატორიაში მოღვაწეობისას?

როგორც ზემოთ ითქვა, ეს კითხვები მხარეებს სჭირდებათ იმისთვის, რომ დაადგინონ ინფორმაცია ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატის გამოცდილების, ცოდნის, პიროვნული მახასიათებლების შესახებ და ამის საფუძვლზე აიცილონ ან შეარჩიონ იგი მოცემული სასამართლო პროცესისთვის.

მხარეებს კითხვების დასასმელად მოსამართლე წინასწარ განუსაზღვრავს დროს.

¹⁶ სახელმძღვანელო სასამართლო უნარ-ჩვევებში, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა, თბ., 2012, 64.

თუ შერჩევა დიდხანს გაგრძელდა, მოსამართლე გამოაცხადებს შესვენებას და აცნობებს პროცესის მონაწილეებს სხდომის დღის წესრიგს.

მსაჯულობის კანდიდატი ვალდებულია სწორი და ამომწურავი პასუხები გასცეს მისთვის დასმულ შეკითხვებს, წარმოადგინოს სხვა აუცილებელი ინფორმაცია მისი პიროვნებისა და განსახილველი საქმის მონაწილეებთან მისი ურთიერთობის თაობაზე, აგრეთვე ყველა იმ გარემოებაზე, რამაც შეიძლება მას ხელი შეუშალოს საქმის ობიექტურად და მიუკერძოებლად განხილვაში.

მსაჯულობის კანდიდატისთვის დასმული შეკითხვები არ უნდა ხელყოფეს მის პერსონალურ მონაცემებს, პროფესიულ ან/და კომერციულ საიდუმლოებას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ეს აუცილებელია მართლმსაჯულების ინტერესებისთვის. მსაჯულობის კანდიდატს აღნიშნული ინფორმაცია შეიძლება მოეთხოვოს მხოლოდ მხარის დასაბუთებული მოთხოვნის არსებობისას. თუ ამ ინფორმაციის გამუღავნებამ შეიძლება გამოუსწორებელი ზიანი მიაყენოს მის ინტერესებს. გასათვალისწინებელია, რომ მსაჯულთა კანდიდატი ინფორმაციას ანვდის მხოლოდ სხდომის თავმჯდომარეს.

2.3.5. ნაფიც მსაჯულთა აცილება

გამოკითხის დასრულების შემდეგ მხარეებს ეძლევათ შესაძლებლობა იშუამდგომლონ სასამართლოსთან ამა თუ იმ კანდიდატის აცილების შესახებ. შუამდგომლობის დაყენების რიგითობა ასე განისაზღვრება: აცილების უფლებას პირველად ახორციელებს ბრალდების მხარე, ხოლო შემდგომ – დაცვის მხარე.

ამ პროცესში ნაფიც მსჯულთა კანდიდატები არ მონაწილეობენ ისინი, ელოდებიან სასამართლოს გადაწყვეტილებას მათი აცილების შესახებ.

მსაჯულობის კანდიდატს შეუძლია მოსამართლის წინაშე დააყენოს შუამდგომლობა თვითაცილების შესახებ და მიუთითოს იმ გარემოებებზე, რომელიც მას ხელს შეუშლის ნაფიცი მსაჯულის უფლებამოსალების განხორცილებაში. თვითაცილება დასაბუთებული უნდა იყოს. მხარეებს უფლება აქვთ, გამოთქვან თავიანთი დამოკიდებულება მსაჯულობის კანდიდატის თვითაცილებისადმი.

აცილებისა და თვითაცილების შესახებ შუამდგომლობებს მოსამართლე განიხილავს საჯაროდ და გამოაქვს დასაბუთებული განჩინება.

გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ სასამართლო აცხადებს მათ ვინაობას, ვინც აცილებულ იქნა. აცილებულმა კანდიდატმა უნდა დატოვოს სასამართლო სხდომის დარბაზი.

2.3.6. კანდიდატების დანიშვნა ნაფიც მსაჯულად

აცილების შემდეგ დარჩენილ მსაჯულობის კანდიდატებიდან 12-ს მოსამართლე ნიშნავს ნაფიც მსაჯულად და დამატებით ორს სათადარიგო მსაჯულად. საქმის სირთულიდან გამომდინარე, მოსამართლე უფლებამო-სილია გადაწყვეტილება მიღლოს უფრო მეტი სათადარიგო მსაჯულის დამტ-კიცების შესახებ.

ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის პროცედურის დასრულების შემდეგ სხდო-მის თავმჯდომარე ნიშნავს საქმის არსებითად განხილვის დღეს, რომელიც უნდა იყოს არა უგვიანეს შერჩევის პროცედურის დასრულებიდან მესამე დღისა.

2.3.7. ტერმინთა განმარტება

საქმის არსებითი განხილვა – სასამართლოს მიერ საქმის ფაქტობრივი გარემოებების განხილვა/დადგენა. არსებითი განხილვა მათ შორის მოიცავს მტკიცებულებების გამოკვლევის ეტაპსაც სასამართლო პროცესზე. მაგალ-ითად, მოწმის დაკითხვა, ნივთიერი მტკიცებულების გამოკვლევა სწორედ საქმის ფაქტობრივი გარემოების განხილვას გულისხმობს.

სხდომის თავმჯდომარე – მოსამართლე, რომელიც წარმართავს სა-სამართლო სხდომას, სასამართლო თათბირის მიმდინარეობას (თუ საქმეს ნაფიცი მსაჯულები არ იხილავენ). სხდომის თავმჯდომარე მხარეებს აძლევს შესაძლებლობას, დაუპრკოლებლად წარადგინონ და გამოიკვლიონ მტკიცებ-ულებები. ის უზრუნველყოფს წესრიგის დაცვას სასამართლო პროცესზე და ახორციელებს კანონით დადგენილ სხვა უფლებამოსილებებს.

სასამართლო სხდომის მდივანი – პირი, რომელიც ამოწმებს გამოცხად-და თუ არა სასამართლო პროცესზე გამოძახებული პირი და ამის თაობაზე მოახსენებს სასამართლოს; სხდომის თავმჯდომარის წინადადებით სხდომის მდივანი საჯაროდ კითხულობს საპროცესო დოკუმენტს და აწარმოებს სა-სამართლო სხდომის ოქმს.

2.4. ნაფიცი მსაჯულთა უფლება-მოვალეობაზე

ნაფიცი მსაჯული არის პირი, რომელიც კანონით დადგენილი წესით სა-სამართლოს მიერ დანიშნულია ნაფიცი მსაჯულად. როგორც ითქვა, 12 ნა-ფიცი მსაჯული მონაწილეობს ნაფიცი მსაჯულთა სასამართლოში თითოეულ სისხლის სამართლის საქმეზე. საქართველოს კანონმდებლობით გათვალ-ისწინებულია 2 სათადარიგო ნაფიცი მსაჯულის დასწრებაც სასამართლო პროცესზე.

2.4.1. სათადარიგო ნაფიცი მსაჯული

სათადარიგო ნაფიცი მსაჯული ესწრება სასამართლო სხდომასა და სა-სამართლო თათბირს. სათადარიგო მსაჯულს უფლება არა აქვს, გამოხატოს საკუთარი აზრი, გავლენა მოახდინოს ნაფიცი მსაჯულებზე ან მონაწილეობა მიიღოს კენჭისყრაში.

თუ სასამართლო განხილვის მიმდინარეობისას აღმოჩნდა, რომ ნაფიცი მსაჯულს არ შეუძლია შეასრულოს თავისი მოვალეობა, გამოვლინდა მისი აცილების საფუძველი, ნაფიცმა მსაჯულმა დაარღვია კანონის მოთხოვნე-ბი, მოსამართლე ნაფიცი მსაჯულს ათავისუფლებს მისი მოვალეობის შეს-რულებისაგან და მის ნაცვლად ნაფიცი მსაჯულად ნიშნავს მსაჯულთა სიაში მომდევნო სათადარიგო ნაფიცი მსაჯულს.

2.4.2. ვინ არის უფროსი ნაფიცი მსაჯული და როგორია მისი უფლება-მო-ვალეობანი?

უფროსი ნაფიცი მსაჯული ერთ-ერთია ნაფიცი მსაჯულთა შემადგენლო-ბიდან, რომელსაც მოსამართლე წილისყრის საფუძველზე ნიშნავს უფროს მსაჯულად.

უფროსი მსაჯულის უფლება-მოვალეობებია:

- იყოს ნაფიცი მსაჯულთა სასამართლო თათბირის თავმჯდომარე;
- ნაფიცი მსაჯულთა სასამართლოს სახელით წერილობითი შეკითხვით მიმართოს სხდომის თავმჯდომარეს;
- შეაჯამოს თათბირზე გამართული კენჭისყრის შედეგები;
- ხელი მოაწეროს ვერდიქტს;
- სასამართლო სხდომაზე გამოაცხადოს ვერდიქტი.

თუ რაიმე მიზეზით უფროსი ნაფიცი მსაჯული გათავისუფლდა, ნაფიცი მსაჯულთა სასამართლო თავისი შემადგენლობიდან წილისყრის საფუძველ-

ზე ირჩევს ახალ უფროს მსაჯულს.

2.4.3. ნაფიც და სათადარიგო მსაჯულთა მიერ ფიცის დადება

უფროსი მსაჯულის დანიშვნის (არჩევის) შემდეგ მსაჯულები დებენ ფიცის ფიცის ტექსტი ასეთია:

„ვფიცავ, პატიოსნად და მიუკერძოებლად აღვასრულო ნაფიცი მსა-ჯულის მოვალეობა, გავითვალისწინო ყველა კანონიერი მტკიცებულება, გადაწყვეტილება მივიღო შინაგანი რწმენის საფუძველზე, როგორც შეეფე-რება სამართლიან ადამიანს!“

ფიცის დადების პროცედურა შემდეგია: ტექსტს კითხულობს მოსამარ-თლე, ხოლო ნაფიცი მსაჯულები სიაში რიგითობის მიხედვით ამბობენ: „ვადასტურებ!“ ასეთივე წესით დებენ ფიცს სათადარიგო მსაჯულებიც. ნა-ფიცი მსაჯულები ფიცს ფეხზე ამდგარი დებენ.

ფიცის დადების შემდეგ სხდომის თავმჯდომარე ნაფიც მსაჯულებს განუმარტავს მათ უფლება-მოვალეობებს.

2.4.4. ნაფიც მსაჯულთა უფლებები

ნაფიც მსაჯულს უფლება აქვს:

1. წერილობით მიმართოს სასამართლოს და შესაბამისად, თავის წერი-ლობით მიმართვაზე/ კითხვაზე მიიღოს:

ა) სასამართლოსგან განმარტება გამოსაყენებელი კანონის თაობაზე;

ბ) წინასწარი ინფორმაცია საქმის გარემოებებისა და გამოსაკვლები მტკიცებულებების შესახებ;

გ) სასამართლო სხდომის დროს დამატებითი განმარტება: სხდომის თავმ-ჯდომარისაგან – კანონის შესახებ, მოწმეთაგან – ფაქტობრივი გარემოე-ბების შესახებ, მხარეთაგან (ბრალდების/დაცვის) – დასკვნითი სიტყვების შესახებ;

დ) ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს თათბირის დროს დამატებითი განმარტება მოსამართლისაგან კანონის შესახებ.

2. ნაფიც მსაჯულს უფლება აქვს სასამართლო პროცესის მიმდინარეო-ბისას გააკეთოს ჩანაწერები.

ნაფიც მსაჯულებს სათათბირო ოთახში გასვლამდე ეძლევათ სასამართ-ლო სხდომის ოქმი.

2.4.5. ნაფიც მსაჯულთა მოვალეობაზი

კანონის თანახმად, ნაფიც და სათადარიგო მსაჯულებს ეკრძალებათ:

1. სხდომის მიმდინარეობისას სასამართლო სხდომის დარბაზის დატოვება;
2. ვერდიქტის გამოტანამდე საქმის განხილვისას მიღებული ინფორმაციის გამუღავნება ან საკუთარი აზრის გამოთქმა განსახილველ საქმესთან დაკავშირებით;
3. საქმის გარემოებებთან დაკავშირებით სხდომის თავმჯდომარის გარდა სხვა პირებთან ურთიერთობა;
4. საქმესთან დაკავშირებით ინფორმაციის მოძიება სხდომის ფარგლებს გარეთ;
5. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს თათბირისა და კენჭისყრის საიდუმლოების დარღვევა;
6. სასამართლო შენობაში წესრიგის დარღვევა და სხდომის თავმჯდომარის შესაბამისი მითითებების შეუსრულებლობა.

ნაფიცი მსაჯული ვალდებულია დაესწროს განსახილველ საქმესთან დაკავშირებულ სასამართლო სხდომებს და მსაჯულთა სასამართლოს თათბირს.

დასახელებული მოვალეობების შეუსრულებლობა იწვევს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ პასუხისმგებლობას. დამატებით, ამ მოვალეობების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, სხდომის თავმჯდომარე თავისი ინიციატივით ან მხარის შუამდგომლობით გაათავისუფლებს მათ ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობის შესრულებისაგან.

2.4.6. რა არის ნაფიც მსაჯულთა თათბირი და რა უფლება-მოვალეობები გააჩნიათ ნაფიც მსაჯულებს თათბირის დროს?

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო სხდომის დასრულების შემდეგ ნაფიც მსაჯულთა შემადგენლობა გადის სათათბირო ოთახში გადაწყვეტილების, ანუ ვერდიქტის გამოსატანად. მათ უნდა გადაწყვიტონ ჩაიდინა თუ არა ბრალდებულმა დანაშაული, ანუ დამნაშავეა თუ არა ის წარდგენილ ბრალდებაში. ამ პროცესს ნაფიც მსაჯულთა თათბირი ეწოდება.

აღსანიშნავია, რომ ნაფიც და სათადარიგო მსაჯულთა გარდა, არავის აქვს უფლება, იმყოფებოდეს სათათბირო ოთახში და რამე სახის გავლენა მოახდინოს ნაფიც მსაჯულთა ვერდიქტზე.

ნაფიც მსაჯულთა თათბირს წარმართავს უფროსი ნაფიცი მსაჯული.

კერძოდ, ის თანმიმდევრულად აყენებს ღია კენჭისყრაზე თითოეულ საკითხს რიგითობით. ჯერ კენჭი ეყრება ყველა წარდგენილ ბრალდებაზე გამამართლებელ ვერდიქტს. თუ ვერდიქტი ვერ მიიღება, კენჭი ეყრება გამამტყუნებელ ვერდიქტს.

ნაფიცი მსაჯული გამოხატავს თავის დადებით ან უარყოფით დამოკიდებულებას საკითხისადმი, ანუ ხმას აძლევს ან გამამართლებელ, ან გამამტყუნებელ ვერდიქტს. ნიშანდობლივია, რომ ნაფიც მსაჯულს უფლება არა აქვს თავი შეიყავოს ხმის მიცემისაგან. მეტიც, ნაფიცი მსაჯული ვალდებულია, დაუყოვნებლივ აცნობოს მოსამართლეს, თუ რომელიმე მსაჯული:

- თავს იკავებს ხმის მიცემისაგან;
- უგულებელყოფს მოსამართლის მიერ მიცემულ მითითებებს;
- ითვალისწინებს იმ მტკიცებულებას, რომელიც არ გამოკვლეულა სასამართლოში;
- გამოხატავს აშკარა მიკერძოებას;
- ან/და სხვაგვარად არღვევს კანონს.

ზემოთ დასახელებულ შემთხვევაში მოსამართლე ვალდებულია გააფრთხილოს ნაფიცი მსაჯული და მის მიერ დარღვევის განმეორების შემთხვევაში დაითხოვოს იგი. მოსამართლე ასევე უფლებამოსილია ამავე საფუძვლით დაითხოვოს ნაფიც მსაჯულთა სრული შემადგენლობა და დანიშნოს ნაფიც მსაჯულთა ახალი შემადგენლობის შერჩევის სხდომის თარიღი.

ნაფიც მსაჯულთა თათბირზე ნაფიცი მსაჯულები ხმას აძლევენ მსაჯულთა სიაში მათი რიგითობის მიხედვით. უფროსი ნაფიცი მსაჯული ხმას აძლევს ბოლოს და აჯამებს კენჭისყრის საერთო შედეგებს.

ნაფიც მსაჯულებს უფლება აქვთ შეწყვიტონ თათბირი მხოლოდ სხდომის თაემჯდომარის თანხმობით.

2.4.7. ტერმინთა განმარტება

სხდომის ოქმი – დოკუმენტი, რომელსაც ადგენს სასამართლო სხდომის მდივანი. სხდომის ოქმი სასამართლო სხდომის ჩანაწერია, სადაც აღწერილია ყველათვერი, რაც სასამართლო სხდომაზე მოხდა.

განჩინება – სასამართლოს გადაწყვეტილება (განაჩენისა და განკარგულების გარდა) ნებისმიერ საკითხზე.

განაჩენი – სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც წყდება პირის დამნაშავეობის/უდანაშაულობის საკითხი.

2.5. ნაფიც მსჯულთა განვითარებაში

2.5.1. სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსადმი

იმისათვის, რომ უზრუნველყოფილი იყოს ნაფიცი მსაჯულის მიერ კანონის სწორედ გაეგძა, სხდომის გახსნისას და სათათბირო ოთახში გასვლამდე სხდომის თავმჯდომარე ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს აძლევს განმარტებებს გამოსაყენებელი კანონის თაობაზე.

ეს განმარტებები არ შეიძლება ეწინააღმდეგებოდეს საქართველოს კონსტიტუციის, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსსა და საქართველოს მიერ ნაკისრ საერთაშორისო ვალდებულებებს.

განმარტებები, რომელსაც სხდომის თავმჯდომარე უკითხავს ნაფიც მსაჯულებს, მათ წერილობითი სახითაც გადაეცემათ.

სხდომის თავმჯდომარე ნაფიც მსაჯულებს განუმარტავს:

1. ბრალდების შინაარსსა და მის სამართლებრივ საფუძველს, ანუ მოსამართლე აცნობს ნაფიც მსაჯულებს, თუ რა დანაშაულის ჩადენაში ედება ბრალი ბრალდებულს და უმარტავს მათ შესაბამის კანონს.
2. მტკიცებულებათა შეფასების ძირითად წესს, ანუ როგორ უნდა შეაფასოს ნაფიცმა მსაჯულმა ესა თუ ის მტკიცებულება;
3. უდანაშაულობის პრეზუმაციის ცნებას და იმ გარემოებას, რომ ყოველგვარი ეჭვი უნდა გადაწყვდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ;
4. გამამტყუნებელი ვერდიქტი უნდა ემყარებოდეს სხდომის თავმჯდომარის მიერ განმარტებულ კანონს და სასამართლო განხილვის დროს გამოკვლეულ, ეჭვის გამომრიცხავ მტკიცებულებათა ერთობლიობას;
5. სხდომის მიმდინარეობისას ნაფიც მსაჯულებს უფლება აქვთ აწარმოონ და გამოიყენონ ჩანაწერები;
6. ვერდიქტი უნდა ემყარებოდეს მხოლოდ სასამართლო პროცესის დროს გამოკვლეულ მტკიცებულებებს, რომ არც ერთი მტკიცებულება არ უნდა იქნეს მიღებული მხედველობაში სხვისი მითითებით, ვერდიქტი არ უნდა იქნეს გამოტანილი ვარაუდის საფუძველზე ან დაუშვებელ მტკიცებულებათა გამოყენებით;
7. თითოეულ წარდგენილ ბრალდებაზე ვერდიქტის გამოტანის წესს, ანუ, თუ ბრალდებულს რამდენიმე დანაშაულის ჩადენაში ედავება ბრალდების მხარე, მაშინ ნაფიც მსაჯულთა შემადგენლობა თათბირის დროს თითოეულ დანაშაულს ცალკე უყრის კენჭს და ინდივიდუალურ ვერდიქტს გამოიტანს;

8. ჯერ კენჭი უნდა უყარონ ყველა წარდგენილ ბრალდებაზე გამა-
მართლებელ ვერდიქტს. თუ ვერდიქტი ვერ მიიღება, კენჭი ეყრება გამამ-
ტყუნებელ ვერდიქტს ბრალდების სიმძიმის მზარდი თანმიმდევრობით (ჯერ
ყველაზე მძიმე ბრალდებას, შემდეგ შედარებით მსუბუქს და ა. შ.).

9. ნაფიცმა მსაჯულებმა ხელი უნდა მოაწერონ თითოეული ბრალდები-
სთვის წარდგენილი ვერდიქტის ფორმებიდან მხოლოდ ერთს – გამამართლე-
ბელი ან გამამტყუნებელი ვერდიქტის ფორმას.

10. სხდომის თავმჯდომარე განმარტებას ამთავრებს ნაფიცი მსა-
ჯულებისათვის იმის შეხსენებით, რომ მათ ფიცი დადეს.

სხდომის თავმჯდომარის განმარტებების მოსმენის შემდეგ ნაფიც მსა-
ჯულებს უფლება აქვთ სხდომის თავმჯდომარეს წერილობით დაუსვან დამა-
ტებითი შეკითხვები.

2.5.2. სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სა- სამართლოსადმი (სანიმუშო ვერსია)

„ქალბატონებო და ბატონებო, თქვენ ხართ ნაფიცი მსაჯულები მო-
ცემულ საქმეზე და მე რამდენიმე წუთს დავუთმობ მითითებების მიცემას
თქვენი, როგორც ნაფიცი მსაჯულების მოვალეობის შესახებ და მოგაწვდით
გარკვეულ ინსტრუქციებს. ეს გახლავთ თავდაპირველი განმარტებები. პრო-
ცესის დასრულებისას მე მოგცემთ დეტალურ მითითებებს. აღნიშნული
მითითებები დაარეგულირებს თქვენს თათბირსაც.

სასამართლო პროცესის მსვლელობისას, რასაც მე ვიტყვი ან გავაკეთებ,
თქვენ არ უნდა ჩათვალოთ იმის განმსაზღვრელად, თუ რას ვფიქრობ მე
მტკიცებულებათა შესახებ ან, თუ როგორი უნდა იყოს თქვენი ვერდიქტი.

ეს არის სახელმწიფო ბრალდების მიერ წარმოდგენილი სისხლის სამარ-
თლის საქმე. სახელმწიფო ბრალდება ბრალს სდებს ბრალდებულს (X საქმე-
ში, X ბრალდებაში). ბრალდებულის წინააღმდეგ წაყენებული ბრალდება მო-
ცემულია ბრალდების შესახებ დადგენილებაში. ბრალდების შესახებ დად-
გენილება უბრალოდ არის სახელმწიფოს მიერ წარმოდგენილი ბრალდების
აღწერილობა ბრალდებულის წინააღმდეგ. ის არ წარმოადგენს მტკიცებულე-
ბას.

ბრალდებულს ბრალი ედება დამამძიმებელ გარემოებებში ჩადენილი გან-
ზრახი მკვლელობისათვის (ბრალდების შინაარსი და მისი სამართლებრივი
საფუძველი: -----

-----).

მტკიცებულება არის კანონით დადგენილი წესით სასამართლოში წარ-დგენილი ინფორმაცია, ამ ინფორმაციის შემცველი საგანი, დოკუმენტი, ნივ-თიერება ან სხვა ობიექტი, რომლის საფუძველზედაც მხარეები სასამართ-ლოში ადასტურებენ ან უარყოფენ ფაქტებს, სამართლებრივად აფასებენ მათ, ასრულებენ მოვალეობებს, იცავენ თავიანთ უფლებებსა და კანონიერ ინტერესებს, ხოლო სასამართლო ადგენს, არსებობს თუ არა ფაქტი ან ქმედე-ბა, რომლის გამოც ხორციელდება სისხლის სამართლის პროცესი, ჩაიდინა თუ არა ეს ქმედება გარკვეულმა პირმა, დამნაშავეთ თუ არა იგი, აგრეთვე გარემოებებს, რომლებიც გავლენას ახდენს ბრალდებულის პასუხისმგე-ბლობის ხასიათსა და ხარისხზე, ახასიათებს მის პიროვნებას. დოკუმენტი მტკიცებულებაა, თუ ის შეიცავს სისხლის სამართლის საქმის ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოებების დასადგენად საჭირო ცნობას. დოკუმენ-ტად ითვლება ნებისმიერი წყარო, რომელშიც ინფორმაცია აღქვეჭდილია სიტყვიერ-ნიშნობრივი ფორმით ან/და ფოტო-, კინო-, ვიდეო-, ბგერისა თუ სხვა ჩანაწერის სახით ან სხვა ტექნიკური საშუალების გამოყენებით.

მტკიცებულება უნდა შეფასდეს სისხლის სამართლის საქმესთან მისი რელევანტურობის, დასაშვებობისა და უტყუარობის თვალსაზრისით. მტ-კიცებულებას არ აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა. გამამტყუნებელი განაჩე-ნით პირის დამნაშავედ ცნობისათვის საჭიროა გონივრულ ეჭვს მიღმა არსე-ბულ შეთანხმებულ მტკიცებულებათა ერთობლიობა.

საქმეში ფაქტებზე გადაწყვეტილების მიღებისას, თქვენ შეიძლება მოგიხ-დეთ იმის გადაწყვეტა, თუ რომელი ჩვენება დაიჯეროთ და რომელი – არა. თქვენ შეგიძლიათ დაიჯეროთ ყველაფერი, რასაც მოწმე ამბობს, ჩვენების ნაწილი ან საერთოდ არ დაიჯეროთ არაფერი.

მოწმის ჩვენების განხილვისას, თქვენ უნდა გაითვალისწინოთ შემდეგი:

1. მოწმის შესაძლებლობა და უნარი დაენახა, მოესმინა ან სცოდნოდა ის, რაზეც ის ჩვენებას იძლევა;
2. მოწმის მახსოვრობის უნარი;
3. მოწმის მანერა ჩვენების მიცემის დროს;
4. საქმის შედეგების მიმართ მოწმის ინტერესი და მიკერძოება ან წი-ნასწარი აზრი;
5. ეწინააღმდეგება თუ არა რამე სხვა მტკიცებულება მოწმის ჩვენე-ბას;
6. ყველა მტკიცებულების ფონზე მოწმის ჩვენების გონივრულობა; და
7. ნებისმიერი სხვა ფაქტორი, რომელიც დამაჯერებლობას უკავშირ-დება.

არ არის აუცილებელი, რომ მტკიცებულების წონა ფაქტთან მიმართებით დამოკიდებული იყოს ჩვენების მიმცემი მოწმეების რაოდენობაზე.

თქვენ უნდა გადაწყვიტოთ, რა ფაქტებია ამ საქმეში. უნდა გამოიყენოთ მხოლოდ ის მტკიცებულებები, რომლებიც წარმოდგენილი იყო სასამართლო დარბაზში. მტკიცებულება არის ფიცის ქვეშ მიცემული მოწმის ჩვენება, მტკიცებულების სახით დაშვებული ნივთმტკიცება და ყველაფერი ის, რაზედაც მე მიგითითებთ, რომ მიიღოთ, როგორც მტკიცებულება.

არაფერი, რასაც მხარეები იტყვიან, არ არის მტკიცებულება. შესავალ და დასკვნით სიტყვებში მხარეები მიმოხილავენ საქმეს, მაგრამ მათი განცხადებები არ არის მტკიცებულება. მათი შეკითხვები არ არის მტკიცებულება. მხარეების შეკითხვები არის მნიშვნელოვანი მხოლოდ იმისათვის, რომ თქვენ დაგეხმაროთ, უკეთ გაიგოთ მოწმის პასუხები. არ ჩათვალით, რომ რაიმე სიმართლეა, მხოლოდ იმიტომ, რომ ერთ-ერთმა მხარემ დასვა კითხვა, რომელიც მიუთითებდა, რომ აღნიშნული სიმართლეა.

პროცესის განმავლობაში შესაძლოა მხარეებმა გააპროტესტონ კითხვები ან მოწმეთა მიერ გაცემული პასუხები. მე წარვმართავ პროტესტის პროცედურას კანონის შესაბამისად. თუ მე დავაკმაყოფილებ დაყენებულ პროტესტს, თქვენ არ უნდა მიიღოთ მხედველობაში დასმული შეკითხვა. თუ მოწმეს არ მიეცა ნებართვა პასუხი გაეცა დასმული კითხვისათვის, არ შეეცადოთ, გამოიცნოთ, თუ რა იქნებოდა პასუხი, ან რატომ მივიღე მე ასეთი გადაწყვეტილება. თუ განვაცხადე, რომ ჩვენება ამოღებულ უნდა იქნეს სასამართლო სხდომის ოქმიდან, თქვენ უნდა უგულებელყოთ ის და არ გაითვალისწინოთ რაიმე სხვა მიზნისათვისაც კი.

თქვენ უნდა უგულებელყოთ ყველაფერი ის, რასაც გაიგონებთ ან დაინახავთ სასამართლო პროცესის გარეთ, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ეს თქვა ან გააკეთა ერთ-ერთმა მხარემ ან მოწმემ.

სასამართლო პროცესის დროს თუ თქვენ შეგატყობინეს, რომ სახელმწიფო ბრალდება და დაცვის მხარე შეთანხმდა გარკვეულ ფაქტებზე, ეს ნიშნავს, რომ მათ მიიღეს ეს ფაქტები, როგორც სიმართლე. რადგან აღნიშნულ ფაქტებზე არ არის დავა, თქვენ ასევე უნდა ჩათვალით ისინი, როგორც სიმართლე.

სასამართლო სხდომის მდივანმა ჩაიწერა ყველაფერი, რაც პროცესზე ითქვა. თუ თქვენ გადაწყვეტთ, რომ თქვენთვის მნიშვნელოვანია ამ მასალის გაცნობა, შეგიძლიათ მოითხოვოთ, რომ წაგიკითხონ სასამართლო სხდომის ოქმი. თქვენ უნდა მიიღოთ სასამართლო სხდომის ოქმი, როგორც ზუსტი დოკუმენტი.

გაითვალისწინეთ, რომ პირი უდანაშაულოდ ითვლება, ვიდრე მისი დამ-ნაშავეობა არ დამტკიცდება სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გამა-მტყუნებელი განაჩენით. არავინ არ არის ვალდებული, ამტკიცოს თავისი უდანაშაულობა. ბრალდების მტკიცების ტვირთი ეკისრება ბრალმდებელს. მტკიცებულების შეფასების დროს წარმოშობილი ეჭვი, რომელიც არ და-დასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის (მსჯავრდებულის) სასარგებლოდ.

ბრალდებული არ თვლის თავს დამნაშავედ და ბრალდებულს არ სჭირდ-ება იმის დამტკიცება, რომ ის უდანაშაულოა. ის ფაქტი, რომ პირი ბრალ-დებულია დანაშაულის ჩადენაში, არ ნიშნავს იმას, რომ ბრალდება სწორია. თქვენ არ უნდა განეწყოთ ბრალდებულის წინააღმდეგ მხოლოდ იმიტომ, რომ ის იქნა დაკავებული, მას ბრალი დაედო დანაშაულის ჩადენაში ან მის წინააღმდეგ საქმე განიხილება სასამართლოში.

ახლა მე აგიხსნით, თუ რას ნიშნავს უდანაშაულობის პრეზუმაცია და მტკიცების ტვირთი.

სისხლის სამართლის საქმეში ბრალდებული ითვლება უდანაშაულოდ. აღნიშნული პრეზუმაცია მოითხოვს, რომ პროკურატურამ დაამტკიცოს ბრალდებულის ბრალეულობა გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტით.

მტკიცების ტვირთი ყოველთვის ანევს ბრალდების მხარეს იმისათვის, რომ დაამტკიცოს პირის ბრალეულობა გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტით. ეს ტვირთი არასოდეს აწვება ბრალდებულს, რადგან კანონი არ ავალდე-ბულებს ბრალდებულს, დაამტკიცოს მისი უდანაშაულობა, მოიყვანოს მოწ-მები ან წარადგინოს რაიმე მტკიცებულებები. ბრალდებული ვალდებულიც კი არაა, რომ წარმოადგინოს რაიმე მტკიცებულება.

ბრალდების მხარე ვალდებულია, დაამტკიცოს ბრალდებულის ბრალეუ-ლობა გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტით.

გონივრული ეჭვი არის ეჭვი, რომელიც დამყარებულია გონებასა და სალ აზრზე და არ არის დამნაშავეობის უბრალო ალბათობა. გონივრული ეჭვი არის ისეთი ეჭვი, რომელიც გონიერ ადამიანს აიძულებს, დაეჭვდეს ამა თუ იმ ქმედებისას. შესაბამისად, გონივრულ ეჭვს მიღმა მდგომი მტკიცებულე-ბა უნდა იყოს იმდენად დამაჯერებელი, რომ გონიერმა ადამიანმა შეძლოს მასზე დაყრდნობა და მის მიხედვით მოქმედება.

გამამტყუნებელი ვერდიქტი უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ კანონს, რომ-ლის მიხედვითაც თქვენ მოგეცათ მითითებები, და ერთმანეთთან შეთანხ-მებულ, აშკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებებს, რომლებიც წარმოდგე-ნილი იყო სასამართლო პროცესზე და რომლებიც ობიექტურ პირს დაარწ-მუნებდა პირის ბრალეულობაში.

იმის გადასაწყვეტად დაამტკიცა თუ არა სახელმწიფო ბრალდებამ ბრალდება გონივრულ ეჭვს მიღმა, თქვენ გამჭვირვალედ უნდა შეადაროთ და გათვალისწინოთ ყველა ის მტკიცებულება, რომელიც გამოკვლეულ იქნა სასამართლო პროცესის დროს.

სანამ ბრალდების მხარე არ დაამტკიცებს, რომ ბრალდებულს აქვს ჩადენილი დანაშაული, მანამდე თქვენ ბრალდებული უდანაშაულოდ უნდა ჩათვალოთ.

თუ გსურთ, შეგიძლიათ გააკეთოთ ჩანაწერი, რათა დაგეხმაროთ მოწმის მიერ ნათქვამის დამახსოვრებაში. თუ თქვენ ჩანაწერებს გააკეთებთ, გთხოვთ, არ გაუზიაროთ ისინი კოლეგა მსაჯულებს მანამ, სანამ თქვენ ერთად არ გახვალთ სათათბირო ოთახში საქმეზე გადაწყვეტილების მისაღებად. არ დაუშვათ, რომ ჩანაწერების გაკეთება გახდეს იმის მიზეზი, რომ თქვენ ყურადღება გაგეფანტოთ და ვერ შეძლოთ მოწმეების პასუხის მოსმენა. როდესაც თქვენ წახვალთ, თქვენი ჩანაწერები უნდა დარჩეს.

მიუხედავად იმისა, გააკეთებთ თუ არა ჩანაწერებს, თქვენ უნდა დაეყრდნოთ თქვენს მეხსიერებას იმის შესახებ, თუ რა ითქვა. ჩანაწერები მხოლოდ იმისთვის არის განკუთვნილი, რომ თქვენს მეხსიერებას დაეხმაროს. ჩანაწერებმა ზედმეტი გავლენა არ უნდა მოახდინონ თქვენზე.

ნაფიცი მსაჯულები ვერდიქტს იღებენ ერთხმად. თუ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო 3 საათის განმავლობაში ვერ მოახერხებს გადაწყვეტილების ერთხმად მიღებას, გადაწყვეტილება მომდევნო 6 საათის განმავლობაში მიიღება ხმათა შემდეგი უმრავლესობით: თუ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო შედგება არანაკლებ 11 ნაფიცი მსაჯულისაგან, ვერდიქტი მიიღება 8 ხმით; თუ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო შედგება 10 ნაფიცი მსაჯულისაგან, ვერდიქტი მიიღება 7 ხმით; თუ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო შედგება 9 ნაფიცი მსაჯულისაგან, ვერდიქტი მიიღება 6 ხმით; თუ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო შედგება 8 ნაფიცი მსაჯულისაგან, ვერდიქტი მიიღება 5 ხმით; თუ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო შედგება 7 ან 6 ნაფიცი მსაჯულისაგან, ვერდიქტი მიიღება 4 ხმით; თუ ნაფიც მსაჯულებს არ შესწევთ უნარი, მიაღწიონ საერთო შეთანხმებას, მე კიდევ ერთხელ განგიმარტავთ ვერდიქტის მნიშვნელობას და ვთხოვ უფროს ნაფიც მსაჯულს, მომახსენოს, არის თუ არა ისეთი მსაჯული, რომელიც უარს აცხადებს მსჯელობაში მონაწილეობის მიღებაზე ან რომელსაც აქვს ინტერესი საქმის მიმართ, რის შესახებაც არ განაცხადა ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის დროს. აღნიშნული განმარტების შემდეგ თქვენ დაბრუნდებით სათათბირო ოთახში და გამოიტანთ ვერდიქტს კანონის შესაბამისად. თუ სათათბირო ოთახში დაბრუნების შემდეგ მომდევნო 3 საათის განმავლობაშიც ვერ მიიღებთ ვერდიქტს, უფლება მაქვს, მოგცეთ დამატებითი გონივრული ვადა ან პირდაპირ დაგითხოვთ და დავნიშნავ ნაფიც მსაჯულთა ახალი შემადგენლობის შერჩევის სხდომის თარიღს. თუ არც ამ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს შესწევს უნარი, მიიღოს გადაწყვეტილე-

ბა, ბრალდებული გამართლებულად ითვლება.

გასათვალისწინებულია, რომ ჯერ კენჭი ეყრება ყველა წარდგენილ ბრალდებაზე გამამართლებელ ვერდიქტს. თუ ვერდიქტი ვერ მიიღება, კენჭი ეყრება გამამტყუნებელ ვერდიქტს ბრალდების სიმძიმის მზარდი თანამიმდევრობით.

თქვენ ხელი უნდა მოაწეროთ თითოეული ბრალდებისათვის წარდგენილი ვერდიქტის ფორმებიდან მხოლოდ ერთს – გამამართლებელი ან გამამტყუნებელი ვერდიქტის ფორმას.

თქვენ უფლება გაქვთ, წერილობითი მიმართვის საფუძველზე მიიღოთ: სასამართლოსგან განმარტება გამოსაყენებელი კანონის თაობაზე; წინასწარი ინფორმაცია საქმის გარემოებებისა და გამოსაკვლევი მტკიცებულებების შესახებ; სასამართლო სხდომის დროს დამატებითი განმარტება: სხდომის თავმჯდომარისაგან – კანონის შესახებ; მოწმეთაგან – ფაქტობრივი გარემოებების შესახებ; მხარეთაგან – დასკვნითი სიტყვების შესახებ; ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს თათბირის დროს დამატებითი განმარტება მოსამართლისაგან კანონის შესახებ.

თქვენ გეკრძალებათ: სხდომის მიმდინარეობისას სასამართლო სხდომის დარბაზის დატოვება; ვერდიქტის გამოტანამდე საქმის განხილვისას მიღებული ინფორმაციის გამუღლავნება ან საკუთარი აზრის გამოთქმა განსახილველ საქმესთან დაკავშირებით; განსახილველი საქმის გარემოებებთან დაკავშირებით სხდომის თავმჯდომარის გარდა სხვა პირებთან ურთიერთობა; განსახილველ საქმესთან დაკავშირებით ინფორმაციის მოძიება სხდომის ფარგლებს გარეთ; ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს თათბირისა და კენჭისყრის საიდუმლოების დარღვევა; სასამართლოს შენობაში წესრიგის დარღვევა და სხდომის თავმჯდომარის შესაბამისი მითითებების შეუსრულებლობა.

თქვენ ვალდებული ხართ დაესწროთ განსახილველ საქმესთან დაკავშირებულ სასამართლო სხდომებს და ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს თათბირს.

თქვენ მიერ ვალდებულების შეუსრულებლობა იწვევს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ პასუხისმგებლობას.

ამასთან, ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, ჩემი ინიციატივით ან მხარის შუამდგომლობით, გათავისუფლებული იქნებით ნაფიც მსაჯულის მოვალეობის შესრულებისაგან.

სასამართლო განხილვის მიმდინარეობისას ან თათბირის პროცესში თუ თქვენ მიიჩნევთ, რომ გჭირდებათ დამატებითი განმარტებები კანონის, ფაქტობრივი გარემოებების, დასკვნითი სიტყვის შესახებ, შეგიძლიათ წერილობით წარმომიდგინოთ დამატებითი განმარტებების თაობაზე მოთხოვნა შესაბამისი კითხვების მითითებით, რაზედაც მხარეთა პოზიციების გათვალ-

ისწინებით მივიღებ გადაწყვეტილებას.

შეგახსენებთ, რომ თქვენ მიერ დადებულ იქნა ფიცი.

თქვენ უფლება გაქვთ, წერილობით დამისვათ დამატებითი შეკითხვები, რომლებზეც მოგეცემათ დამატებითი განმარტებები. ეს განმარტებები გად-მოგეცემათ წერილობითი სახითაც.¹⁷

2.5.3. სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სათათ-ბირო ოთახში გასვლამდე (სანიმუშო ვერსია)

როგორც ითქვა, სხდომის თავმჯდომარე ნაფიც მსაჯულთა შემადგენ-ლობას განმარტებებს ასევე აძლევს სათათბირო ოთახში გასვლამდეც, რომ-ლის შინაარსი შესაძლოა ასეთი იყოს:

„ნაფიცო მსაჯულებო, ახლა, როდესაც თქვენ მოისმინეთ მტკიცებულე-ბები, ჩემი ვალდებულებაა, მიგითითოთ იმ კანონზე, რომელიც მოცემულ საქმეზე ვრცელდება. ამ განმარტებების ასლი თქვენთვის ხელმისაწვდომი იქნება სათათბირო ოთახში.

თქვენი მოვალეობაა, დაადგინოთ ფაქტები საქმეში არსებული მტკიცე-ბულებების საფუძველზე. ამ ფაქტებზე თქვენ ის კანონი უნდა მოარგოთ, რომელზეც მე თქვენ მიგითითებთ. თქვენ ვალდებული ხართ, დაიცვათ ის კანონი, რომელზეც მე მიგითითებთ, მიუხედავად იმისა, ეთანხმებით მას, თუ არა. გარდა ამისა, თქვენზე არ უნდა მოახდინოს გავლენა თქვენმა პირადმა სიმპათიებმა, ანტიპათიებმა, მოსაზრებებმა, წინასწარ შექმნილმა შეხედულე-ბებმა და თანაგრძნობამ. ეს ნიშნავს იმას, რომ საქმეზე გადაწყვეტილება უნდა მიიღოთ მხოლოდ და მხოლოდ თქვენ წინაშე წარმოდგენილი მტკიცე-ბულებების საფუძველზე. გახსოვდეთ, რომ საქმის საწყის ეტაპზე, თქვენ დადეთ ფიცი, რომლის მიხედვით პირობა დადეთ, რომ სწორედ ასე მოიქ-ცეოდით.

ჩემი განმარტებების შესრულებისას, თქვენ ვალდებული ხართ შეასრუ-ლოთ თითოეული მათგანი და არა მხოლოდ რამდენიმე და დანარჩენების იგნორირება მოახდინოთ. ისინი თანაბრად მნიშვნელოვანია. ამ განმარტე-ბებში და სასამართლოს წებისმიერ ნათქვამსა ან ქმედებაში თქვენ არ უნდა ამოიკითხოთ მინიშნება იმაზე, თუ რა სახის ვერდიქტი უნდა გამოიტანოთ – ეს მხოლოდ და მხოლოდ თქვენი გადასაწყვეტია.

სანამ სათათბირო ოთახში გახვალთ, ვალდებული ვარ, ერთ-ერთი თქვენგანი დავნიშნო უფროს მსაჯულად. ამისათვის თქვენ ნაფიცი მსა-

¹⁷ წარმოდგენილი ნაწილი „სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსადმი“ იხ., ნაშრომიდან: სახელმძღვანელო ინფორმაცია ნაფიც მსაჯულთა სა-სამართლოსათვის, საქართველოს უზენაესი სასამართლო, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა, თბ., 2010, 27-37.

ჯულების შემადგენლობიდან უნდა აირჩიოთ უფროსი მსაჯული წილისყრის საფუძველზე. უფროსი მსაჯული უხელმძღვანელებს თათბირს და საჭიროების შემთხვევაში თქვენი სახელით წერილობითი შეკითხვით მომმართავს მე. იგი გადაწყვეტილების მიღებისას შეაჯამებს კენჭისყრის საერთო შედეგებს, შეადგენს შესაბამის დოკუმენტებს, ხელს მოაწერს ვერდიქტს და სასამართლო სხდომაზე გამოაცხადებს მას.

სათათბირო ოთახში ყოფნისას, თქვენ უფლება გაქვთ, შეწყვიტოთ თათბირი მხოლოდ ჩემი თანხმობით.

სათათბირო ოთახში თქვენ განიხილავთ საქმეს თქვენს კოლეგა მსაჯულებთან ერთად, რათა მიაღწიოთ შეთანხმებას, თუ ამას მოახერხებთ.

თითოეულმა თქვენგანმა თავისთვის უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება საქმეზე, თუმცა ეს მხოლოდ მას შემდეგ უნდა გააკეთოთ, როცა შეაფასებთ ყველა მტკიცებულებას, ისინი სხვა მსაჯულებთან განიხილეთ და მოისმინეთ თქვენი კოლეგა მსაჯულების მოსაზრებები.

ნუ შეგეშინდებათ თქვენი აზრის შეცვლა, თუ დისკუსიის შედეგად დარწმუნდებით, რომ ასე უნდა მოიქცეთ. მაგრამ არ მიიღოთ გარკვეული გადაწყვეტილება მხოლოდ იმიტომ, რომ სხვა ნაფიც მსაჯულებს ის სწორად მიაჩინათ.

მნიშვნელოვანია, რომ თქვენ ეცადოთ, ერთხმად გამოიტანოთ ვერდიქტი, თუმცა, რა თქმა უნდა, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ თითოეულმა თქვენგანმა მანამდე მიიღო თავისი გულისხმიერი გადაწყვეტილება. არ შეცვალოთ პატიოსანი რჩმენა მტკიცებულების ძალისა და ეფექტის შესახებ მხოლოდ ვერდიქტის მიღწევის მიზნით.

თქვენი ვერდიქტი უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ და მხოლოდ მტკიცებულებებსა და კანონს, რომელზეც მე თქვენ ამ განმარტებებში მიგითითეთ. თუმცა, არც ერთი ჩემი ნათქვამის მიზანი არ არის მინიშნება იმაზე, თუ როგორი უნდა იყოს თქვენი ვერდიქტი – ეს მხოლოდ თქვენზეა დამოკიდებული.

ზოგიერთმა თქვენგანმა სასამართლო პროცესის განმავლობაში ჩანაწერები გააკეთა. მიუხედავად იმისა, გააკეთეთ თუ არა ჩანაწერები, თქვენ უნდა დაეყრდნოთ თქვენ მეხსიერებას იმის შესახებ, თუ რა ითქვა. ჩანაწერები მხოლოდ იმისთვის არის განკუთვნილი, რომ თქვენ მეხსიერებას დაეხმაროს. თქვენმა ჩანაწერებმა ზედმეტი გავლენა არ უნდა მოახდინოს თქვენზე.

თქვენ მიერ საქმის განხილვის შემდეგ უფროსი მსაჯული თანამიმდევრულად, ღია კენჭისყრაზე დააყენებს თქვენ წინაშე თითოეულ საკითხს, ჩემ მიერ განსაზღვრული რიგითობითა და ფორმულირებით. თქვენ ვალდებული ხართ თავდაპირველად კენჭი უყაროთ ბრალდებულის მიმართ წარდგენილ ყველა ბრალდებაზე გამამართლებელ ვერდიქტს. თუ ასეთ ვერდიქტზე ვერ

მიიღებთ გადაწყვეტილებას, თქვენ ვალდებული ხართ კენჭი უყაროთ გამამ-ტყუნებელ ვერდიქტს ყველა წარდგენილ ბრალდებაზე რიგრიგობით, ბრალ-დების სიმძიმის მზარდი თანამიმდევრობით.

კენჭისყრის მიმდინარეობისას ვალდებული ხართ უფროსი მსაჯულის მიერ დაყენებულ ყველა საკითხზე დააფიქსიროთ თქვენი დადებითი ან უარყოფითი პოზიცია, მხარი დაუჭიროთ ან, პირიქით, უარყოთ იგი. ამას-თან, თქვენ უფლება არ გაქვთ, თავი შეეკავოთ რომელიმე საკითხზე ხმის მიცემისაგან. ხმის მიცემის რიგითობა წინასწარ განსაზღვრული, მსაჯულთა სიაში თქვენი რიგითობის გათვალისწინებით. ამასთან, უფროსი მსაჯული ხმას აძლევს ბოლოს და აჯამებს კენჭისყრის შედეგებს.

თითოეული თქვენგანი ვალდებულია დაუყოვნებლივ მაცნობოს, თუ შეამჩნევთ, რომ რომელიმე მსაჯული თავს იკავებს ხმის მიცემისაგან, უგულებელყოფს ჩემ მიერ გაკეთებულ მითითებებს, ითვალისწინებს იმ მტკიცებულებას, რომელიც არ გამოკვლეულა სასამართლოში, რაიმე ფორმით გამოხატავს აშკარა მიკერძობას ან/და სხვაგვარად აშკარად არღვევს კანონს. უნდა გაგაფრთხილოთ, რომ ასეთის არსებობის შემთხვევაში მე კანონის შესაბამისად უფლება მაქვს დაგითხოვოთ ნაფიცი მსაჯულის მოვალეობის შესრულებისაგან, ხოლო, თუ ამის საჭიროება იქნება, დავითხოვო მთელი შემადგენლობა და დავნიშნო ნაფიც მსაჯულთა ახალი შემადგენლობის შერჩევის სხდომის თარიღი.

თუ თათბირის დროს აუცილებელი გახდება ჩემთან კომუნიკაცია, თქვენ შეგიძლიათ მანდატურის მეშვეობით გადმომცეთ უფროსი მსაჯულის ან ერთი, ან მეტი მსაჯულის მიერ ხელმოწერილი წერილობითი შეტყობინება. მასზე პასუხის გაცემამდე, კონსულტაციას გავმართავ ადვოკატთან და პროკურორთან, რასაც შესაძლოა გარკვეული დრო დასჭირდეს. თქვენ შეკითხვაზე პასუხის მოლოდინში, შეგიძლიათ განაგრძოთ თათბირი.

სათათბირო ოთახში გასვლამდე თქვენ თითოეულ ბრალდებულზე გადმოგეცემათ ვერდიქტის ორი ფორმა – გამამართლებელი და გამამტყუნებელი, რომელთაგან კენჭისყრის შედეგების გათვალისწინებით უფროსი მსაჯული შეავსებს, ხელს მოაწერს და გადმომცემს მხოლოდ ერთ-ერთ მათგანს.

ამის შემდეგ დავრწმუნდები, რომ თქვენ მიერ შედგენილი ვერდიქტი შეესაბამება კანონის შემდეგ მოთხოვნებს:

1. ვერდიქტი თითოეულ ბრალდებაზე სწორი კენჭისყრის შედეგად არის მიღებული;
 2. არ არის აშკარა წინააღმდეგობა ვერდიქტის ფორმებს შორის;
 3. ვერდიქტი გამოტანილია ყველა წარდგენილ ბრალდებაზე.
- მე მივმართავ უფროს მსაჯულს, გამოაცხადოს ვერდიქტი.

მე გიბრუნებთ უკან თქვენ მიერ შედგენილ ვერდიქტს, სადაც მიგითითებთ, თუ რა შეცდომები უნდა გამოასწოროთ, რათა თქვენი ვერდიქტი შეესაბამებოდეს კანონს.

გთხოვთ, გაბრძანდეთ სათათბირო ოთახში.”¹⁸

¹⁸ წარმოდგენილი ნაწილი „სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სათათბირო ოთახში გასცლამდე“ იხ., ნაშრომიდან: სახელმძღვანელო ინფორმაცია ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსათვის, საქართველოს უზენაესი სასამართლო, ამერიკის იურისტთა ასოციაცია კანონის უზენაესობის ინიციატივა, თბ., 2010, 36-40.

დაიგვაზლა:

გამომცემლობა „მერიდიანი“,
თბილისი, ალ. ყაზბეგის გამზ., №47.

 239-15-22

E-mail: meridiani777@gmail.com